

Dionysius Fota

**ÎNDREPTAR PRACTIC
DE
MACROECONOMIE**

**Compendiu de texte, reguli,
date statistice și scheme**

**Editura Academiei Oamenilor de Știință din România
București, 2015**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

FOTA, DIONYSIUS

**ÎNDREPTAR PRACTIC DE MACROECONOMIE Compendiu de
texte, reguli, date statistice și scheme / Fota Dionysius. - București :**

Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, 2015

ISBN 978-606-8636-08-5

330.101.541

Coperta: Edmund Oskar Fota

Copyright©Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, 2015

CUPRINS

Partea I-a

Îndreptar practic de MACROECONOMIE	5
1. Introducere în analiza situației economiei naționale a României la început de secol XXI	5
2. Semnalul de alarmă transmis parlamentului de către președintele Comisiei de Control parlamentar a activității SRI, referitoare la raportările statistice dubioase	11
3. Legătura care trebuie să existe între valorile parametrilor care măsoară activitățile productive dintr-o economie națională.....	12
4. Ce reprezintă de fapt o ordine globală a unei societăți umane	13
5. De ce trebuie clarificată situația economiei naționale și de ce este nevoie de organizarea reluării industrializării României	16
6. Cum ar trebui văzută și urmărită o economie națională	21
7. Influența asupra mărimii PIB, a înlocuirii legale a sistemului SEC 78 cu SEC 95	24
8. Cum se poate afla mărimea veniturilor lunare nominale care ajung în gospodăriile populației	37
9. Stadiul economic existent în anul 2000 în România în raport cu țările Uniunii Europene	38
10. Investițiile, calea cea mai sigură de ieșire din circuitul cercurilor vicioase ale sărăciei	41
11. Ce s-a făcut cu banii obținuți din schimburile de pe piață după Modelul lui Dănilă Prepeleac	51
12. Importanța creatorilor de piață în reluarea industrializării și a reorganizării agriculturii	52
13. Cum ar trebui privită și tratată economia națională a României?	53
14. Politica de impulsioneare conjunkturală în scopul stimulării reluării producției	54
15. Ce ar trebui întreprins pentru crearea prosperității unei țări și a populației sale	56
16. Informații despre ierarhiile din societate și câteva generalități despre conținutul coșului mediu de bunuri și servicii pe economie	61
17. De ce este nevoie de o strategie de tranziție și de dezvoltare a economiei naționale	63
18. De ce dezvoltarea economiei naționale depinde și de „veniturile” locuitorilor țării	72
19. Suprimarea industriei balastul care a tras la fund economia națională	74
20. Cum se întrepătrunde și se influențează activitatea guvernului cu economia națională	83
21. Ce se întâmplă cu prosperitatea de care toți vorbesc fără să știe cum se poate obține	85
22. Efectele șocului asupra ofertei și consecințele creșterilor de costuri asupra prețurilor	96
23. Postulatele pe care locuitorii României ar trebui să le învețe și să-i orienteze în viață	97
24. Subaprecierea rolului echilibrului financiar dintre categoriile de locuitori ai țării	100
25. Domnia și naivitatea cu bani grei se ține!	101
26. Identificarea cu ajutorul datelor statistice a efectelor dezindustrializării.	102
27. Radiografia în cifre a dezindustrializării României	104
28. Salarizarea și prețurile din țările occidentale dezvoltate economic nu pot fi susținute de o economie națională subdezvoltată sau în curs de dezvoltare	106

29. Anul 2009 primul an din a treia recesiune a economiei naționale de după anul 1989	110
30. Informații despre „necunoscutele” care reduc venitul național rezultat din PIB-ul raportat	113
31. Reprezentarea grafică a recesiunilor economice produse în România după 1989	115
32. Afacerea secolului: reducerea cu 44% a impozitelor directe pe veniturile mari	118
33. Restricții de care ar trebui să se țină seama în schimburile comerciale cu străinătatea	121

Partea a II-a

Ce ar fi de făcut pentru intrarea în normal a economiei naționale	129
1. Evaluarea în bani a nevoilor de consum ale economiei naționale a României.....	129
2. Adoptarea unui model logic și eficient de circulație a banilor în cadrul economiei naționale	134
3. Mai bine mai târziu decât niciodată	137
4. O corectură importantă care poate fi efectuată la începutul legislaturii 2016-2020	138

Partea a III-a

Măsurile și soluțiile de ieșire din criză și de redresare a economiei naționale a României în perioada 2010-2015	141
1. Măsurile de recredibilizare a instituțiilor statului	144
2. Măsurile de recredibilizare a sistemului Financiar-Bancar	149
3. Măsurile de recredibilizare a economiei naționale inclusiv descentralizarea acesteia	153
4. Măsurile de perfecționare a organizării și managementului Macroeconomic	155
5. Măsurile de perfecționare a statului de drept	160
6. Măsurile și soluțiile de reabilitare a agriculturii	167
7. Valorificarea potențialului țării de resurse naturale	173
8. Măsurile de redresare a industriei autohtone	174
9. Măsurile de perfecționare a armatei	181
10. Perfecționarea activității sindicale	183
11. Atragerea bisericilor în politicile culturale și sociale ale țării	184

Partea a IV-a

Principalele 32 de cauze care au determinat dezintegrarea unei părți importante din economia națională a României	193
--	------------

Partea a V-a

Scheme și tabele	205
-------------------------------	------------

Bibliografie suplimentară pe lângă citările din textul compendiului	233
--	------------

Partea I-a

Îndreptar practic de MACROECONOMIE Compendiu de texte, reguli, date statistice și scheme

1. Introducere în analiza situației economiei naționale a României la început de secol XXI

„A aștepta un miracol economic de la exportarea capitalismului în lumea a treia, uitând în acest timp de stadiile dezvoltării economice europene, înseamnă a construi un model de dezvoltare pe nisip” - scriau în anul 1990 sociologii francezi Mattei Dogan și Dominique Pelassy, în cartea lor „How to Compare Nations” (Cum să comparăm națiunile) tipărită în editura Chatham House Publishers, Inc, din New Jersey-SUA, tradusă și tipărită și în limba română în anul 1993 de editura Alternative. „În țările lumii a treia, o generație întreagă de conducători au încercat să impună maselor, idei și modele făurite în țările avansate din vest sau din est. Analistii din vest, subliniau cei doi sociologi amintiți mai sus, așteptau ca toată lumea să urmeze drumul cu care ei erau obișnuiți”. Și având o astfel de convingere ei au căutat să generalizeze „instituțiile socio-politice care au determinat modernizarea țărilor din Europa occidentală, pe care le cunoșteau cel mai bine, considerându-le adecvate și optime și pentru alte națiuni pe care, tot ei, le cunoșteau mai puțin bine sau deloc”. Cu greu au realizat că de fapt, „consideraseră propriile lor măsuri, drept măsuri universale”.

La întrebarea „*de ce există sărăcie în lume*”, doi oameni de știință de la „Hudson Institute” din SUA au dat în anul 1976 un răspuns mai amplu arătând că „Lumea a fost întotdeauna săracă, iar procesul de schimbare nu s-a încheiat. Până în secolul trecut (sec.19) toate țările erau sărace după criteriile actuale” (Max Singer și Paul Bracken - „Înțelegerea decalajului dintre bogați și săraci”, New York Times Magazine din anul 1976, reprodus în rezumat și de buletinul DIALOG-SUA vol.7 nr.2 din 1978 editat de Biblioteca Americană din București).

„Aproximativ cu 200 de ani în urmă, Occidentul a aflat ce trebuia să facă pentru a se îmbogăți. Și acele țări care au aflat primele și cum s-o facă s-au și îmbogățit. Bogăția modernă este o născocire destul de recentă. În ipoteza că nu ar fi fost descoperită, am fi fost încă cu toții săraci. În principiu, scriau cei doi cercetători, în mod sigur, toate națiunile vor depăși hotarul dintre săraci și bogați în viitorii 100 sau 200 de ani. Pentru a reduce din acest decalaj, țările mai sărace au nevoie în principal de schimbări interne privind agricultura, îmbunătățirile funciare, irigațiile” și altele (cum ar fi construcția de capacități de producție industrială, infrastructurile cele mai importante, organizarea creditării interne, regimul investițiilor n.n.). „Investițiile (rezidenților) din străinătate, deși importante, trebuie să fie suplimentare față de eforturile care trebuie depuse de înseși țările în curs de dezvoltare”.

Din nefericire pentru locuitorii României, până la 31.12.1989 guvernele țării din secolul XX nu au reușit să afle ce ar fi trebuit să facă pentru bunăstarea țării și a populației sale. Și din naivitate sau dezinteres, se afla în aceeași situație și la începutul anului 2012.

Schimbarea de regim din România produsă în urma revoltei populației din Timișoara dintre 17-21.12.1989 și din București în 21-22.12.1989, a însemnat nu numai o schimbare de structuri prin înlocuirea regimului totalitar și a dictaturii partidului unic cu multipartidismul și economia de piață, dar și o schimbare de responsabilități și de moduri și nivele de luare a deciziilor.

În anul 1990, sociologul francez Matei Dogan scria că „percepem mai bine particularul în lumina generalizărilor deoarece comparația internațională crește de zeci de ori posibilitatea de a explica fenomenele politice. Observatorul care studiază doar o țară poate interpreta ca normal ceea ce de fapt apare comparatistului ca anormal. Și ceea ce este foarte familiar poate scăpa percepției”. De aceea „Was ist bekannt ist nicht erkannt”, adică, ce este prea cunoscut nu este recunoscut (înțeles) a afirmat Hegel. „Trăiți în Londra timp de un an și nu veți ști mai multe despre Anglia – a scris istoricul francez Fernand Braudel. Prin comparație, veți înțelege în lumina surprizei, unele din cele mai profunde și mai individuale caracteristici ale Franței, pe care înainte nu le-ați înțeles pentru că le cunoșteati prea bine”.

Goana românilor după produse din import și mai ales a acelor dintre ei care lucrau în întreprinderile proprietate publică sau locală (cale ferată, regii pentru transport în comun, metrou, Tarom, ș.a.m.d.) dar și a instituțiilor statului (guvern, parlament, armată, poliție, servicii de informații,

justiție, instituții de sănătate, învățământ) și efectuarea de plăți în dolari de către stat în paralel cu moneda națională, iar din anul 2001 și în moneda euro, au scos de pe piață producția autohtonă, ceea ce a determinat nu doar reducerea producției interne de bunuri ci și închiderea din lipsă de comenzi a producătorilor și desființarea a cca. 50% din locurile de muncă existente în 1989.

Liberalizările puse în practică de guvernele Roman și Ciorbea înainte ca producătorii autohtoni să fie pregătiți pentru a face față concurenței producătorilor occidentali, la care s-au adăugat măsurile anti-economice luate de guvernele României prin creșterea prețurilor produselor din amonte la economia națională și prin adăugarea la costuri a unor taxe și accize plus creșterea cotei de CAS plătit de producători, în scopul acoperirii sumelor pe care agricultorii nu au de unde să le plătească după aplicarea legii nr.18 din 1991 dar și a sumelor pe care statul angajator nu are fondurile extra-bugetare necesare pentru cei 1,0 - 1,2 milioane de salariați ai săi, au accelerat procesul de „înlocuire” care a determinat dezindustrializarea economiei naționale.

Așa se face, de exemplu, că la finele anului 2008, suma bunurilor și produselor obținute de industria și agricultura autohtonă au ajuns să mai fie de doar 28-29% din PIB din care 25% au fost exportate și numai 3,3% din PIB *pentru consumul intern* din anul 2008, în loc ca acest procent să fie de peste 45-50 %. Din această cauză, orice dereglare a relațiilor externe sau orice criză financiară internă sau internațională, face imposibilă asigurarea pentru consumul intern a unui minim de bunuri care să acopere nevoile de bază ale oamenilor (cum se întâmplă de câțiva ani în Grecia) și nu mai poate asigura bugetului național și bugetului de asigurări sociale, veniturile necesare cheltuielilor curente ale autorităților publice, cum ar fi salariile bugetarilor. Or toate aceste particularități ale economiei naționale a României, constituie de fapt cauza majoră a crizei economice declanșate în anul 2009.

Din motive care țin de lipsa de cunoaștere, de indolență sau de naivitate, în 25 de ani de la schimbarea din decembrie 1989, România nu a reușit să aibă o viziune strategică asupra a ceea ce se vrea a fi realizat pentru dezvoltarea economiei naționale și obținerea unui trai mai bun pentru majoritatea locuitorilor săi.

Adunarea Constituantă dintre anii 1990-1992, i-a luat guvernului principalele pârghii prin care acesta trebuia să acționeze la schimbarea cursului economiei naționale, hotărând scoaterea din subordinea executivului, a Băncii Naționale și a Fondului Proprietății de Stat, administratorul central al acelor proprietăți! Or fără aceste două instituții cu rol hotărâtor în funcționarea și dezvoltarea unei economii naționale în acest stadiu de instaurare a economiei de piață, deputații și senatorii din Adunarea Constituantă, au făcut ca implicarea guvernului în economie între anii 1992-1996 să fie doar aceea de „martor” al evenimentelor !

Abia în primăvara anului 1997, noua majoritate din parlament (CDR, PD-FSN, UDMR) plus voturile parlamentarilor PDSR au decis trecerea în subordinea guvernului țării a FPS! Și culmea a fost că la un asemenea început de haos s-a mai adăugat și dereglementarea, proces susținut asiduu la vremea aceea de tinerii liberali conduși de arhitectul Dinu Patriciu și Horia Rusu!

Privite din afara țării, toate aceste situații pot fi interpretate ca stângăcii sau exagerări rezultate din lipsa de cunoaștere a problemelor, dar și un plus prea mare de grabă și voluntarism, cauze care au ținut pe loc sau au dat înapoi economia națională a României.

Am considerat că este necesară o trecere sumară în revistă a acestor influențe, nu pentru a scuza stagnarea, dezacumularea, dezindustrializarea economiei naționale și polarizarea societății în bogați și săraci, ci pentru a atenționa pe cei care sunt interesați de o schimbare de curs a economiei naționale, că este nevoie să se țină seama și de faptul că pe lângă pricepere și competență (pe care persoanele care în trecut nu au fost implicate în economie nu o pot avea nici măcar în amintiri), mai există și alte cauze care țin de cultura și caracterul oamenilor. Dintre acestea sunt ușor identificabile, ignoranța, voluntarismul și veleitarismul ca metodă de viață, dar și lăcomia pusă în slujba îmbogățirii proprii, invidia, delăsarea, ura și minciuna, toate în paralel cu superficialitatea și indiferența majorității, au fost factori favorizanți și ai divizării societății.

Creșterea economică și dezvoltarea economiei naționale sunt procese care nu pot lua naștere din nimic, sau care să se poată auto-crea! În economie, legile fizicii nu au aplicare decât întâmplător, atunci când sub influența gravitației „o pară mălăiață pică în gura lui nățăfleață” .

Contrar dorințelor unor „proaspeți capitaliști” autohtoni care sau autodeclarat liberali după anul 1990, interesați în economia națională pentru propria lor bunăstare și mai puțin sau deloc pentru societate, puterea legislativă și puterea executivă din stat, ar fi trebuit să fie preocupate și interesate de ce se întâmplă în economia națională, un timp de 24 de ore pe zi și 365 de zile pe an!

După cum probabil ați sesizat deja, strategia nu face referiri la protecția uneia sau alteia dintre tipurile de proprietate și prevede modul în care guvernul trebuie să orienteze investițiile de creștere în mod direct sau indirect. În cazul orientării directe, statul, în calitatea sa de cel mai mare administrator de bani dintr-o țară (bugetul național, bugetele locale și bugetul de asigurări sociale) este obligat ca o parte din veniturile încasate de la contribuabili, să le investească în obiective de interes național, cum ar fi de exemplu construcția de noi capacități de producție cu care să realizeze dezvoltarea, autostrăzile și infrastructurile localităților, plus achitarea dobânzilor și a datoriilor, inclusiv pentru plata importurilor, în loc să cheltuie tot ce încasează pe salariile personalului!

În cadrul orientării politicilor economice de sprijinire indirectă a economiei naționale, statul trebuie să sprijine inițiativa privată de a construi noi capacități de producție, prin acordarea de subvenții acolo unde va fi necesar și prin reducerea condiționată a unor impozite (altele decât impozitele directe pe veniturile peste media pe economie). Prioritatea care se dă azi construcțiilor în clădiri de birouri și de locuințe de lux, este o gravă eroare, deoarece investițiile de acest fel nu influențează favorabil procesul de creștere economică a țării! Așa ceva se face numai după ce economia națională ajunge la un anumit grad de dezvoltare, când majoritatea populației active va avea un loc de muncă în interiorul țării.

În rapoartele statistice ale Băncii Mondiale, se arată că în anul 2013 Grecia a realizat în industrie doar 13 % din PIB-ul anual (din turism 16 %) pentru care motiv cumpără din import o parte însemnată din mărfurile necesare consumului intern. În anul 2013 deficitul lor de comerț exterior dintr-un PIB de 238 miliarde dolari a fost de 32 de miliarde dolari după ce în anul 2012 a fost de aproape 42 de miliarde, iar în anul 2010 a fost de minus 64 de miliarde dolari! Din anul 1981 când a devenit membră a Uniunii Europene (care se numea atunci Comunitatea Europeană) Grecia a fost ajutată în fiecare an cu miliarde de dolari din banii comunitari, dar nu și-a dezvoltat industria. Au cheltuit banii pe cu totul altceva, așa cum se face și în România (cu extinderea programelor POSDRU spre exemplu). Au avut grijă însă să-și aranjeze pensii foarte mari din banii europeni așa că au intrat în actuala criză care pare că nu se mai termină cu o pensie medie de 1.610 euro/lună, în timp ce în Germania aceeași medie este de numai 754 euro!

Pentru Olimpiada în care s-au aniversat 100 de ani de la reluarea Jocurilor Olimpice, au primit miliarde de dolari din care escrocii și-au luat partea leului. Cu un an și jumătate înainte de inaugurare s-a constatat că majoritatea obiectivelor și infrastructurile nu erau gata și sumele de bani primite fuseseră consumate. Așa că au fost nevoiți să se împrumute! Când datoria lor externă ajunsese la 140 % din PIB-ul anual s-a declanșat criza datoriilor. Este foarte curios că în Băncile din alte țări, rezidenții greci aveau depuse peste 600 de miliarde de euro!

Toți locuitorii Terrei au dreptul inalienabil de a-și satisface nevoile umane de bază, fără a căror acoperire participarea lor activă și demnă la universul uman este imposibilă (hrană, locuință, ocrotirea sănătății și educația între 6 și 18 ani), afirmă principiul fundamental al societății buneistări. Aceste nevoi sau trebuințe sunt comune tuturor oamenilor, indiferent de cultură, origine, rasă și sex. În schimb, mărimea lor nu este aceeași pentru toți. Ea variază de la țară la țară și de la regiune la regiune, atât în funcție de condițiile geografice și climaterice dar și de gradul de dezvoltare economică al țării în care trăiesc, un loc important ocupându-l vârsta, educația și obișnuințele.

Practic, acoperirea sau nu a acestor trebuințe fundamentale depinde direct, atât de mărimea veniturilor pe care oamenii le obțin (ceea ce înseamnă că unii și le pot acoperi mai repede și în întregime, iar alții mai greu sau deloc), dar și de mărimea sumelor pe care statul și autoritățile locale le alocă din bugetele lor pentru construirea de infrastructuri, ceea ce face ca aportul colectiv al societății la obținerea bunăstării, să fie cel puțin la fel de important (vezi diferența în minus dintre localitățile rurale din Franța sau SUA față de cele din Austria, Elveția sau Germania).

De aceea, realizarea prosperității unei țări începe atât prin dezvoltarea și înmulțirea capacităților de producție cât și prin construirea infrastructurilor necesare desfășurării activității și traiului în

interiorul granițelor țării. Atâta timp cât acestea lipsesc sau nu sunt suficiente cantitativ, nu poate fi vorba de vre-o îmbunătățire a nivelului de trai. Niciodată nu s-a putut împărți sau consuma ceva care nu a fost produs!

Având în vedere faptul că într-o țară cu economie de piață, distribuirea primară și secundară a Venitului național se poate face mai echitabil sau mai inegalitarist în favoarea celor mai bine plasați pentru a reuși să-și mărească averea, valoarea medie a PNB/loc. care poate acoperi cu bani satisfacerea trebuințelor de bază trebuia să fie în 1990 de 3.366 dolari/an în primul caz și de 9.409 dolari/loc în cazul al doilea. Aceasta înseamnă că nu atunci când oamenii îi simt nevoia, se va putea pretinde și realiza un nivel de trai decent, ci numai atunci când Venitul național pe locuitor va avea valori mai mari decât cele două baremuri, concluzie care ar trebui să schimbe radical tactica și strategia celor care pretind că vor binele oamenilor.

Ar trebui înțeles de cât mai mulți români că obținerea unui nivel de trai acceptabil pentru întreaga populație, este un țel care nu se realizează de la sine sau fără efort și nici ca urmare a exprimării unei cereri sau dorințe, așa după cum procedează liderii Confederațiilor sindicale. Pentru realizarea oricărei creșteri de nivel de trai nu este nevoie numai de bani pentru realizarea de investiții în capacități noi sau în dezvoltarea celor existente ori pentru îmbunătățirea și înlocuirea unor tehnologii, ci mai este nevoie și de o mobilizare generală a locuitorilor țării pentru implicarea lor conștientă în acest proces (deci nu disprețuirea aportului pe care pot să-l aducă și nici tratarea lor ca o masă de manevră sau de naivi) precum și de realizarea unui consens și acceptarea unui anumit grad de solidaritate, atât între membrii comunităților de muncă sau locale (descentralizarea deciziei în economie și a cheltuielilor bugetare), cât și între administrațiile întreprinderilor și conducerile sindicatelor (coresponsabilitate la întreprinderile mari).

De un mare folos pentru realizarea bunăstării întregii societăți, îl reprezintă dezvoltarea unei anumite solidarități între oamenii cu venituri mari și medii (starea de mijloc) și cei cu venituri reduse sau săraci (distribuire mai echitabilă dar nu egalitară, a veniturilor). Așa cum au procedat și alte popoare, trebuie să se treacă de la „de ce el și nu eu“, „de ce lui și nu mie“, la „noi și nouă“, ca unică alternativă la o eventuală impunere a regulilor prin forță (dictatură), formă de guvernare care promovează principiul militar potrivit căruia, „ordinele se execută și nu se discută“ cu toate neplăcerile pentru oameni, pe care le atrage neexecutarea acestora.

Așa cum a fost demonstrat de germani prin aplicarea după anul 1949 a conceptelor ordoliberalismului inventat de filozofii, economiștii și sociologii școlii de la Freiburg, dar și de japonezi, care au reușit să facă dintr-o țară fără resurse, a doua putere industrială a lumii din ultimul deceniu al secolului XX, toată acțiunea de îmbunătățire a condițiilor de viață ale locuitorilor unei țări și crearea aspectului de țară prosperă și civilizată, **nu presupune depășirea unor bariere fizice, ci modificarea unor factori sociali și politici care împiedică dezvoltarea.** De ce atunci, din 194 de țări existente în anul 1997, numai 60 dintre ele au reușit să facă acest lucru iar restul continuă să se zbată în sărăcie?

Răspunsul nu este același în toate cazurile. Cert este că la menținerea și astăzi a acestei situații, contribuie nu numai starea de apatie și lipsa de educație a locuitorilor din cele 133 de țări, lipsa lor de informații și de calificări pentru activități industriale, dar și nepăsarea, nepriceperea, aroganța și corupția conducătorilor, cât și absența solidarității în interiorul societății civile și egoismul burgheziei și a elitelor locale care au ajuns primii la resurse.

Tot din rândul cauzelor care contribuie la menținerea acestei stări, un loc important îl deține defetismul și indiferența țărilor dezvoltate sau insistența acestora ca țările în dezvoltare să utilizeze strict sistemul de organizare socială orientat spre acumularea veniturilor numai ca rezultat direct al concurenței, adică sistemul pe care ei nu l-au aplicat niciodată în exclusivitate. Știu că mi se va putea spune că nu este nimic rău în această constrângere întrucât sistemul recunoaște egalitatea șanselor, dar se uită că nu toți oamenii au calitățile necesare unui întreprinzător și că, indiferent de metode, întotdeauna câștigă cei mai puternici, iar cei care împart (guvernele stabilite după algoritme politice, patronii și birocrăția), au sau își pot crea avantaje, motiv pentru care fac tot ce le stă în putință pentru respingerea unei distribuii echitabile.

În conceptul principiului bunei stări, distribuirea primară nu înseamnă că trebuie să se ia din partea de venit național care rezultă din capital și proprietate pentru a se da la salariați, ci de a se distribui mai corect, acea parte din venitul național realizat prin munca salariată, venituri din care, o parte disproporționat de mare în raport cu contribuția la realizarea venitului național, merge la monopolști (sistem bancar și de asigurări, Conel și urmașii, Romgaz, CFR, Telecom, Poștă, Rafinării, Regii etc.), dar și la alți salariați (manageri, cadre superioare din poliție și armată, parlamentari, magistrați, etc.) și la plata a tot felul de sporuri de tip socialisto-comunist, care, în unele cazuri dublează sau triplează salariul cuvenit pentru munca depusă, încălcându-se una din cele mai elementare reguli ale pieții!

Într-o țară în care rezultatul efortului colectiv se materializează ca în 1999 doar într-un PNB/loc de 1.275 dol/an, nu are de unde să fie plătit un salariu mediu lunar mai mare decât cel care rezultă din PNB, inclusiv toate sporurile și al 13-lea salariu! Și dacă se practică o atare salarizare, aceasta se poate face numai pe banii patronului sau din banii care se cuvin celorlalți! Pentru a se fi putut obține un salariu mediu de 300 dol/lună era necesară realizarea unui PNB de peste 3.360 dolari pe locuitor ceea ce la nivel de țară, însemna un PNB egal cu cca. 80 miliarde dolari, față de cei 30 de miliarde realizați în 1999! În nici un caz, bunăstarea nu se obține cum spunea sau credea d-l Brucan și acoliții săi, prin închiderea ochilor în fața faptului, ca motivație a formării capitaliștilor autohtoni și a clasei de mijloc, oferindu-se astfel profituri pe termen scurt la câteva mii sau zeci de mii de oameni și mizerie pe termen lung la ceilalți!

În interiorul unei economii naționale cu un PNB redus, o firmă care realizează aceiași producție cu a unei firme dintr-o țară dezvoltată, nu poate plăti angajaților săi salarii egale cu cele plătite în țara dezvoltată, pentru că factorii de producție nu au aceleași costuri, iar monedele naționale au valori diferite. De aceea, nici componența coșului de consum zilnic nu poate fi egală, influențând în plus sau minus standardul de viață al oamenilor. Pentru ameliorarea acestei diferențe datorate existenței unor grade diferite de dezvoltare economică, guvernele țărilor în curs de dezvoltare, și deci și al României, au obligația **să practice politici economice și monetare care să asigure pe piața internă, prețuri mai mici decât în țările dezvoltate**, pentru ca și locuitorii lor să-și poată procura bunurile și serviciile de care au nevoie pentru un trai mai bun dar nu încă îmbelșugat. De aici și mult discutata **paritate a puterii de cumpărare**.

Din echivalentul în lei al unui salariu de 100 dol/lună, nu poți plăti litrul de benzină cu prețul pe care-l plătesc americanii, sau Kwh cu prețul pe care-l plătesc olandezii, ca să nu mai vorbim de convorbirile telefonice care, până în anul 2000 erau mai scumpe în România decât în Germania, ș.a.m.d! Cu toate acestea, prețurile mai mici de pe piața internă nu convin producătorilor occidentali pentru că mărfurile lor sunt mai scumpe (PNB/loc de 10-25 de ori mai mari) din care motiv, purtători lor de interese (FMI, OCDE, GAT, etc) fac tot felul de presiuni și chiar șantaje pentru forțarea creșterii acestora în țările aflate în dezvoltare. Nu este prost cel care cere, ci acela care dă, spune un proverb care există aproape în toate limbile!

Din această cauză, liberalizarea prețurilor se face treptat și nu peste noapte cum au crezut "reformiștii închipuiți" din unele guverne ale României! Pentru o treabă ca asta, Franța a avut nevoie de 12 ani, iar Finlanda de 14 ani, ș.a.m.d! Numai d-nii Ciorbea, Ciumara și Spineanu au crezut c-o rezolvă în trei luni! De aceea au și început guvernarea cu un concediu general pentru toți! Și într-o astfel de viziune, potrivit Buletinului Statistic de prețuri nr.6/1997, liberalizarea prețurilor producției industriale, a dus între 01.02.97- 30.04.97 la o dublare (ind. prelucrătoare) sau triplare (energie, petrol, gaze, apă, ind. extractivă) a prețurilor, iar cursul mediu de schimb leu/dolar a sărit de la 3.478,19 în noiembrie 1996, la 7.235,90 în martie 1997, fără ca producătorii și consumatorii să-și dea seama în ce mlaștină au fost aruncați prin aceste operații, în urma cărora d-l Ciorbea aștepta investiții externe de 60 miliarde dolari!

Dacă ați judeca logic, v-ați da seama că cei care v-au spus că privatizarea = reformă, nu v-au spus adevărul!

Referindu-se la privatizare, Francis Fukuyama a făcut în anul 2004 următorul comentariu. „Privatizarea întreprinderilor proprietate de stat este, desigur, un scop corect al reformei economice, dar necesită un nivel substanțial de capacitate instituțională pentru a fi implementată adecvat.

Privatizarea creează în mod inevitabil enorme asimetrii informaționale, iar rolul guvernelor este acela de a le corecta. Drepturile patrimoniale de proprietate trebuie identificate corect, evaluate și transferate în condiții de transparență, iar drepturile acționarilor minoritari trebuie să fie protejate pentru a preveni spolierea patrimonială, deturnările de bunuri și fonduri și alte abuzuri. În timp ce privatizarea implică o reducere a anvergurii funcțiilor statului, este nevoie de piețe funcționale și un grad mare de capacitate de implementare din partea autorităților statului”- am încheiat citatul (Construcția statelor. Ordinea mondială în secolul XXI, editura Antet, 2004).

Profesorul Joseph Stiglitz, fost Vicepreședinte și Economist șef al Băncii Mondiale și laureat al Premiului Nobel pentru Economie în 2001, atrăgea atenția, că „Privatizarea fără existența infrastructurii instituționale necesare, a dus în țările aflate în tranziție la lichidarea activelor, nu la crearea avuției. În alte țări, în condițiile inexistenței reglementărilor, monopoliurile privatizate i-au putut exploata pe consumatori mai bine decât o făcuseră monopoliurile de stat.” (Globalizare, speranțe și deziluzii”, Edit. Norton Company, New York - London, 2002 și Editura Economică, București, 2003).

Până și Milton Friedman, pe care Fukuyama îl considera „decanul economiștilor ortodocși ai pieții libere” a declarat într-un interviu din 2001, că, în urmă cu zece ani, ar fi avut doar trei cuvinte pentru țările care efectuau tranziția de la socialism la economia de piață: „privatizați, privatizați, privatizați”! „Dar m-am înșelat - a afirmat Friedman! Se dovedește că domnia legii este probabil mai esențială decât privatizarea” (James Gwartney, Robert Lawson, în „Libertatea economică a lumii-Raport anual 2002”, CATO Institute, Washington).

O condiție foarte importantă este aceea că în timpul unei inflații, nu trebuie să se facă sub niciun motiv restructurarea unei economii naționale după criteriilor de rentabilitate și de eficiență, deoarece cauzele și factorii care contribuie la producerea oricărei inflații sunt aleatori (accidentali) și distorsionează grav realitatea. Din acest motiv, în timpul inflațiilor nu se poate pune decât problema supraviețuirii, în care scop, proprietarul trebuie să facă toate eforturile posibile.

Când o întreprindere privată sau a statului a ajuns în imposibilitate de plăți, datoriile acesteia nu trebuie „iertate”, plătite de la buget ori vândute unui nou proprietar odată cu tot inventarul sau transformate în „acțiuni” care să ajungă pe piața bursieră și să-i păcălească pe viitorii cumpărători de „speranțe”, ci trebuie transformate în capital care să aparțină Băncilor Comerciale care i-au acordat creditele.

Obținând calitatea de coproprietar, Băncile Comerciale devin automat interesate, nu de recuperarea creditelor prin falimentare sau scoatere la vânzare a unora din activele creditaților, ci la transformarea lor în surse de profit pe termen lung, prin supraveghere, investiții productive și îmbunătățire a managementului, așa după cum au procedat la vremea lor și țările azi dezvoltate. Printr-o astfel de operațiune a trecut în anii 1965-1966 și celebrul Concern german Krupp!

În anul 2000, bunăstarea unei țări nu se mai poate construi după modelul anglo-saxon, îmbrățișat de partidele din România care susțin că sunt de dreapta, pentru că acest model merge azi pe ideea economiei speculative și pe prioritatea bunăstării „bogaților” și apoi a „plebei”, uitându-se că o astfel de evoluție are nevoie de câteva vieți de om și deci, nici-o importanță pentru cel puțin 2/3 din populație!

Când în anul 1997 s-a trecut la închiderea și lichidarea primelor fabrici din România, aceia dintre d-vs care nu erau salariații lor, nici măcar nu ați băgat în seamă ceea ce a început să se facă.

Când Radu Berceanu le spunea minerilor din Valea Jiului că „vă plătesc doi ani să stați degeaba acasă” dar nu a continuat să spună că vor mări importurile de cărbuni, unii l-ați aplaudat iar ceilalți ați tăcut.

Când a fost privatizată Reșița unor escroci de peste ocean, nu ați luat în considerare și ce avea să urmeze și iar ați tăcut!

După anul 2004, când miniștrii Sebastian Vlădescu și Theodor Atanasiu dădeau lovitura de grație Tractorului Brașov, uzinelor de Camioane și celorlalte 28 de fabrici din lista lor de lichidări, nu va păsat, iar mulți dintre dumneavoastră vroiați și vreți să vi se mărească salariile! Atunci când nu ai decât 2 pâini de câte un kg care urmează să fie împărțite la 8 persoane, nu ai de unde să dai mai mult

de ¼ de pâine la fiecare. Poți să accepți că unul merită o jumătate în plus dar dacă îi satisfaci dorința, atunci celorlalți 7 va trebui să le reduci rația.

O economie națională care nu are industrie, moare. Și odată cu ea începe să dispară și populația care nu are cum să trăiască din producția de autoconsum. Adică orașenii și mai ales intelectualii! Subliniez: „intelectualii”.

În clasamentul țărilor lumii după PNB/locuitor, la finele anului 1980 România ocupa locul 54, cu 2.340 dol/loc, după Portugalia care, cu 2.350 dol/loc se situase pe locul 53. La finele anului 1989 s-a aflat pe locul 89, pentru ca în anul 1990, să ajungă pe locul 91 (cu 1640 dol/locuitor) după Polonia care se afla pe locul 90 cu 1690 dol/locuitor! Peste doi ani, adică în 1992, cu cei 1.130 dol/locuitor (pe care-i mai realizase și în anul 1974) s-a situat pe locul 99, în timp ce Portugalia cu 7.450 dolari/locuitor avansase pe locul 36 din 194 de state ale lumii! Un an mai târziu, când România a realizat un plus de PIB total de 1,531 de miliarde de dolari față de anul 1992, PNB/loc a fost de doar 1.140 dolari/an, care a situat-o pe locul 103, în timp ce Polonia cu 1.910 dol/locuitor avansase deja pe locul 79!

Ce s-a întâmplat după anul 1993 cu economia națională a României, de s-a produs această mare rămânere în urmă față de Polonia?

După 1989, noua clasă politică din România, a fost mai preocupată de trecut decât de viitor, iar cei care nu au încăput „în putere”, nu au găsit altceva mai bun de făcut decât să adopte tactica hărțuirii acesteia în locul colaborării! Viitorul, reabilitarea și dezvoltarea economiei naționale și toate celelalte probleme legate de funcționarea acesteia, au fost lăsate pentru mai târziu! Așa se face că în „mai târziu” mai apropiat de astăzi, s-a ajuns să se culeagă roadele a ceea ce s-a semănat!

Climatul de reformă care trebuia să urmeze după 1989, avea nevoie mai întâi de toate, de o pregătire pentru înțelegerea scopului urmărit de reforme și a țelurilor schimbării, nu numai la nivelul de putere executivă și legislativă, ci și la nivelul întregii populații, pentru că este imposibil să faci o schimbare de drum, mergând legat la ochi!

Opțiunea pentru trecerea de la economia de stat planificată centralizat, la economia cu schimburi libere pe piață, impunea, nu numai desființarea conceptului marxist care nu admitea proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, ci și descentralizarea deciziei și introducerea răspunderii individuale, precum și crearea unui sistem bancar care să funcționeze pe baze comerciale, în sarcina căruia să intre crearea de credit pentru producătorii de valoare adăugată.

Și pentru ca piața să funcționeze, înainte de desființarea CSP-ului în anul 1990, se impunea organizarea și înființarea de către puterea executivă, a creatorilor de piață (baze regionale de aprovizionare și desfacere), care să preia și să asigure legăturile între producători, între producători și administratorii resurselor (energie, gaze, cărbune, materii prime, apă) între producători și sistemul bancar și dintre producători și consumatori.

Cum la o casă în construcție nu se pot monta ferestrele până ce nu au fost ridicați pereții, iar pe aceștia nu-i poți zidi până ce nu au fost turnate fundațiile și până ce betonul turnat nu s-a întărit, tot așa o ordine firească ar trebui să aibă și reforma, indiferent de domeniul în care se face.

2. Semnalul de alarmă transmis parlamentului de către președintele Comisiei de Control parlamentar a activității SRI, referitoare la raportările statistice dubioase .

În anul 2012, deputatul Ion Stan președintele Comisiei comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru controlul parlamentar asupra activității SRI a făcut o declarație politică în ședința Camerei deputaților din 14.02.2012, intitulată „Asasinii economici ai României. Ce-i leagă pe Traian Băsescu, Jeffrey Franks, Sorin Blejnar și blonda lui Boc?”(Cotidianul din 10.01.2013) din care cităm următoarele:

“Nu o singură dată, ci repetat, guvernul bicefal Băsescu-Boc a fost atenționat de organismele Uniunii Europene pentru inadvertențe, omisiuni și neclarități în raportările statistice periodice. Iată că momentul adevărului a sosit. Puterea de la București este cel puțin complice la o manoperă sistemică de falsificare a indicatorilor macroeconomici, care a împins la decizii politice greșite, ale căror efecte sunt trădarea de țară, în varianta subminării economice și a știrbirii suveranității și independenței politice, urmare a aservirii față de organizații străine.

Deși anticipăm lipsa voinței politice de a scoate adevărul la lumina legii, este bine să se știe că faptele ce urmează pot fi cuantificate penal cu detenția pe viață sau închisoare de la 15 la 25 de ani și interzicerea unor drepturi.

Ce ne spun faptele ? Din vremurile în care se negocia și semna, pe bază de mită, aderarea și integrarea României în familia euro-atlantică, datele macroeconomice ale României au fost sistematic falsificate.

Astfel, la momentul actual (14.02.2012), diferența dintre datele macroeconomice reale și cele făcute oficial publice (după “prelucrarea” de către Banca Națională a României, Ministerul Finanțelor Publice, Institutul Național de Statistică, Comisia Națională de Prognoză) a ajuns, pe calea adâncirii diferenței, menținută în mod voit, dintre capacitatea administrativă macroeconomică și capacitatea de evoluție a economiei reale și pe calea efectelor dezvoltării economiei reale, la dimensiuni considerabile. Datele privind produsul intern brut sunt subevaluate cu circa 20 la sută (PIB real = PIB comunicat public + 20 %).

“Această subevaluare a datelor economiei reale, a declarat în continuare d-l Ion Stan, a fost necesară pentru a se demonstra, pe bază de date false, că România are nevoie de împrumuturi internaționale” am încheiat citatul.

3. Legătura care trebuie să existe între valorile parametrilor care măsoară activitățile productive dintr-o economie națională.

Activitatea economică este o formă specifică a activității umane conștiente și practice și urmărește utilizarea resurselor economice și reguli care ar trebui cunoscute și accesibile la producerea, repartitia, schimbul și consumul de bunuri și servicii necesare satisfacerii nevoilor oamenilor. Ansamblul formelor de economie din cadrul unei țări, poartă numele de macroeconomie, iar spațiul de manifestare a faptelor, deciziilor și evoluțiilor economice și de acțiune a legilor îl reprezintă economia națională.

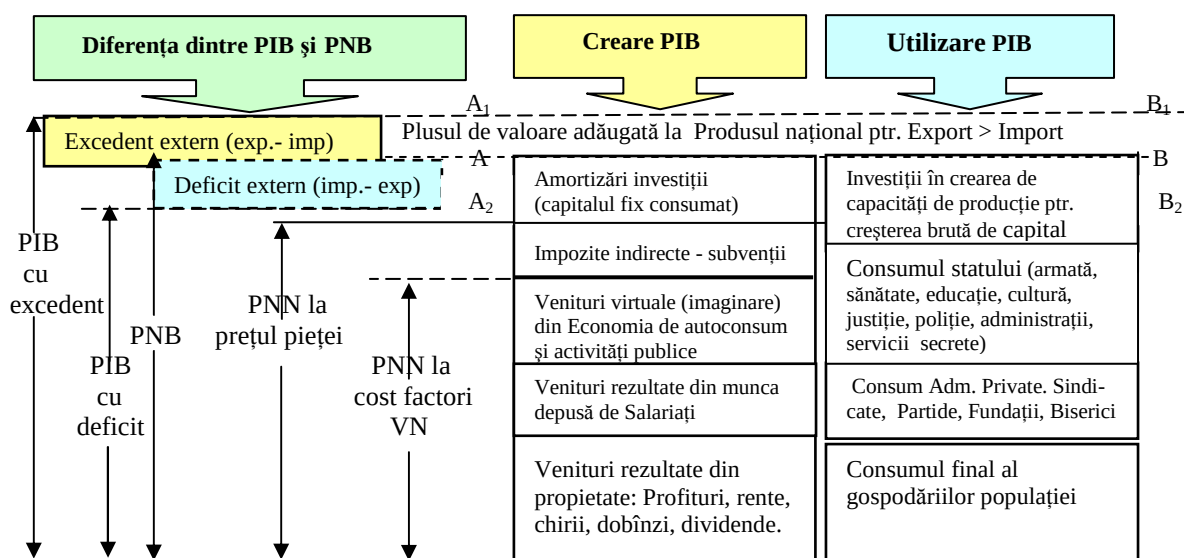

Fig. nr. 1. Schema evoluției valorii activităților productive dintr-o țară, de la PIB la Venitul Național

Notă: Atunci când există excedent din schimburile cu străinătatea, aliniamentul AB se ridică la nivelul A₁ B₁. În cazul când se realizează deficite, atunci aliniamentele AB se coboară la nivelul A₂ B₂. La utilizarea valorii PIB nu poate fi luat și exportul Net atunci când acesta este un deficit.

Persoanele nefamiliarizate cu parametri cu care lucrează macroeconomia, trebuie să știe că Produsul intern brut (PIB) reprezintă suma valorilor la prețul pieții, a tuturor bunurilor și serviciilor produse în interiorul țării de o economie națională, indiferent de cetățenia proprietarilor și forței de muncă.

Atunci când $PNB + \text{Export net} = \text{PIB cu excedent extern}$; **$PNB < \text{PIB}$**

Atunci când $PNB - \text{Export net} = \text{PIB cu deficit extern}$; **$PNB > \text{PIB}$**

Exportul net = Export FOB +/- Import CIF; Când Export FOB > Import CIF, atunci **$\text{PIB} > \text{PNB}$**

Când Export FOB < Import CIF, atunci **$\text{PIB} < \text{PNB}$** ; PNN la costul factorilor = Venit național

În anul 1992 țările dezvoltate economic printre care și cele 12 țări membre atunci în CE devenită UE, au decis ca raportările statistice anuale să nu se mai facă în PNB ci în PIB, pentru că prin adăugarea excedentului obținut prin schimburile comerciale cu străinătatea rezultă o valoare mai mare decât cea rezultată prin PNB. Așa după cum ați observat deja pe schema din fig. nr. 1, țările care nu realizează un excedent din comerțul exterior ci un deficit, obțin un PIB mai mic cu egalul aceluși deficit. Ecuația amintită de d-l Stan „PIB real” = „PIB comunicat public” + 20% mai poate fi scrisă și sub forma: „PIB real” - 20% = „PIB comunicat public”. Procentul de 20% reprezintă probabil o valoare medie a exportului net, care, în ultimii 25 de ani a fost în mod permanent cu minus.

În ultimii 7 ani dinaintea anului 1990, România a înregistrat an de an excedente de comerț exterior în timp ce după anul 1989 a obținut numai deficite. În cazul acesta „PIB-ul real” (neraportat) a fost de fapt, PNB în timp ce PIB-ul comunicat a fost reprezentat de PIB-ul realizat (vezi evoluția curbei marcate cu linie întreruptă pe graficul din fig. nr.24).

4. Ce reprezintă de fapt o ordine globală a unei societăți umane

Definit ca fiind ordinea globală caracteristică unei societăți omenești (care nu este totuna cu o societate comercială din economie), capitalismul reprezintă un sistem politic, juridic, economic, social și cultural, în care, fiecare membru al societății are dreptul de a deține proprietăți și de a beneficia de rezultatele care decurg din deținerea acestora, de a gândi liber și a avea inițiativă, de a avea acces liber la piețele de mărfuri, de forță de muncă și de capital, precum și dreptul de a beneficia de libertățile democratice, de a beneficia de siguranță și apărare și de o justiție dreaptă și imparțială.

Este unanim acceptat că societatea reprezintă legătura dintre membrii săi, prin istorie, obiceiuri, tradiții, convenții și norme juridice.

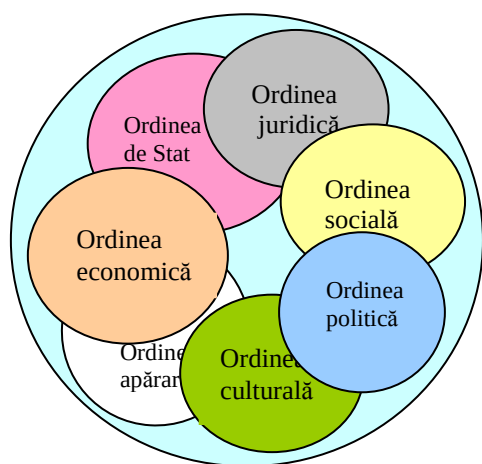

Fig. nr 2. Reprezentarea schematică a unui sistem sau regim de societate umană organizată

Legendă:

	Ordinea societății		Ordinea juridică
	Ordinea economică		Ordinea culturală
	Ordinea socială		Ordinea politică,
	Ordinea de stat, etc.		Ordinea de apărare

Toate domeniile societății sunt legate între ele, se întrepătrund și se influențează reciproc, încât, abia de se poate face o sub împărțire logică a acestora între domeniul de ordine economică, domeniul de ordine juridică, domeniul de ordine socială, dar și alte domenii

cum ar fi ordinea politică (democrație sau dictatură), ordinea de stat (regat sau republică), ordinea culturală ș.a.m.d., distincție care face posibilă analiza pe domenii a evoluției în timp a societății umane (fig. nr. 2).

Funcționarea unui regim de societate umană organizată se aseamănă cu funcționarea mecanismului unui ceasornic. Dacă se rupe un dinte de la una din mulțimea de roți dințate dintr-un ceasornic, acesta nu mai funcționează. Și ca atare este necesară înlocuirea respectivei roți. Dacă se pune una cu un alt diametru sau cu un alt număr de dinți, mecanismul nu funcționează. Ca să înceapă să funcționeze, trebuiesc înlocuite și alte roți. Dar rostul ceasului este acela de a arăta ora exactă. Or, un alt diametru sau un alt număr de dinți face necesară și modificarea caracteristicilor celorlalte roți care fac parte din mecanism.

Tabelul nr. 1. Clasificarea tipurilor de societate, așa cum era văzută în occident în anul 1981 .

Nr crt.	Tipul sau ordinea de societate	Caracteristici principale		
		Forța de producție	Forma de proprietate asupra mijloacelor de producție	Suprastructura juridică și politică
0	1	2	3	4
1	Primitivă	Se trăia din culesul roadelor pământului și din vânătoare, utilizând unelte din piatră.	Fără nici un fel de proprietate	Fără stat, fără clase sociale
2	Sclavagistă	Agricultură și creșterea animalelor. Diviziunea muncii.	Proprietate privată asupra mijloacelor de producție și asupra sclavilor	Statul antic cu clase sociale
3	Feudală	Tehnică îmbunătățită în agricultură și meșteșuguri	Proprietate privată asupra mijloacelor de producție, a robilor și parțial asupra țăranilor șerbi sau iobagi	Statul feudal cu clase sociale
4	Capitalistă	Mecanizarea producției; mașini unelte, mașini de forță. Dezvoltarea electronicii, a tehnicii de calcul, a roboților și a telecomunicațiilor	Predomină proprietatea privată asupra mijloacelor de producție.	Stat al cetățenilor, cu clase sociale
5	Socialistă	Automatizarea parțială sau totală a producției	Proprietate colectivă. Nu admite proprietatea privată a mijloacelor de producție.	Stat de dictatură a proletariatului cu clase sociale
6	Comunistă (proiect)	Producția va fi complet automatizată	Fără nici un fel de proprietate privată	Societate fără stat, fără clase sociale

Sursa: Paul Noack. „Was ist Politik?“, Knaur Verlag, München, Zürich, 1981

Orice schimbare operată în structura uneia dintre ordinele care alcătuiesc sistemul de societate, exercită influențe și asupra celorlalte ordini care fac parte din acel sistem.

Pentru realizarea acestui scop, puterea executivă și legislativă din stat (care poate fi un stat de drept, un stat al legii, o dictatură sau un stat totalitar) începe schimbarea prin decizia de stopare ori atenuare a prevederilor legilor existente ori adaptarea lor la situația nou creată. Abia după aceea urmează un proces de reformă care începe prin elaborarea de legi de către forul legislativ al țării (Adunare Constituantă sau Parlament). Guvernul în calitatea lui de putere executivă trebuie să ia toate măsurile de a pune în practică prevederile legilor adoptate de legislativ și promulgate formal de regele, președintele sau conducătorul din vârful puterii.

Definită și sistem economic, ordinea economică face parte integrantă din ordinea unei societății umane organizate cunoscute sub denumirea de ordine sau sistem de societate ori regim (feudalism, capitalism, socialism). La rândul său, sistemul de societate este o sumă de ordini din care, pe lângă ordinea economică, mai fac parte ordinea politică, ordinea de stat, ordinea socială, ordinea juridică, ordinea culturală etc.

Ordinea economică dintr-o țară se bazează pe punerea în practică a unui model de economie care reprezintă opțiunea colectivă a conducerii țării și a specialiștilor ei în probleme de economie, adoptat dintr-un întreg domeniu de modele de economie cuprins între cele două sisteme teoretice limită: 1. Economia de piață; 2. Economia de comandă.

Din combinația dintre cele două mecanisme de coordonare, cu una din cele trei categorii de proprietate ale mijloacelor de producție, cu una din cele două categorii de alocări (resurse sau bunuri finale), cu unul din cele trei țeluri ale societății și cu unul din cele trei moduri de luare a deciziilor în economie, rezultă ordinul economic teoretic care stă la baza tuturor celorlalte ordini reale de economie.

Ar mai fi deasemenea important de reținut că mecanismul de coordonare, tipul de proprietate și țelul producției unei economii naționale, sunt cele trei caracteristici care definesc un sistem economic ideal sau altfel spus, un sistem economic în stare pură sau teoretică: Economia de piață liberă și Economia de comandă.

Prin adăugarea la acestea și a celorlalte două caracteristici din schema din figura nr. 3, se definește și tipul real de ordine economică.

Deosebiriile dintre aceste două sisteme economice, constă în existența unor caracteristici diferite și contrarii care descriu proprietățile celor două sisteme (vezi tabelul nr.2 și schema din fig. nr. 3).

Tabel nr. 2. Lista caracteristicilor de diferențiere ale modelelor teoretice de economii de comandă și de piață

	Caracteristici	Economia de piață	Economia de comandă
1	Mecanism de coordonare	Indirect, prin prețurile de pe piață	Direct, prin plan de stat centralizat
2	Proprietatea mijloacelor de producție	Privată și mixtă	De stat (publică)
3	Țelul producției	Alocarea resurselor	Alocarea rezultatelor
4	Țelul societății	Dreptate socială și libertate	Dreptate socială
5	Modul de luare a deciziilor	De jos în sus (individual)	De sus în jos (de la Centru)

Toate activitățile economice reale care se desfășoară în cadrul unei economii naționale, sunt reglate de către un mecanism de coordonare care semnalizează producătorilor răspunsurile la întrebările fundamentale ale producției și consumului. Modul de acționare al acestuia poate fi unul direct când este impus de către stat prin planificare, sau unul indirect care rezultă din schimburile libere de pe piețele de mărfuri, de forță de muncă și de credit.

Având în vedere faptul că din punct de vedere al mecanismului de coordonare, o economie națională poate fi o economie de piață sau una de comandă cu planificare centralizată de stat, trebuie reținut că cele două sisteme reprezintă în mod practic două sisteme limită sau de graniță, între care se situează un număr infinit de modele rezultate din combinarea diferențelor dintre caracteristicile indicate în schema din figura nr.3, dependente fiecare de anumite caracteristici ale celorlalte sisteme sau ordini care alcătuiesc ordinea ori sistemul de societate umană (regim) cărora le corespund (vezi și Introducere în Macroeconomia Comparată, pe care am publicat-o în anul 2008, Editura Universitară din București).

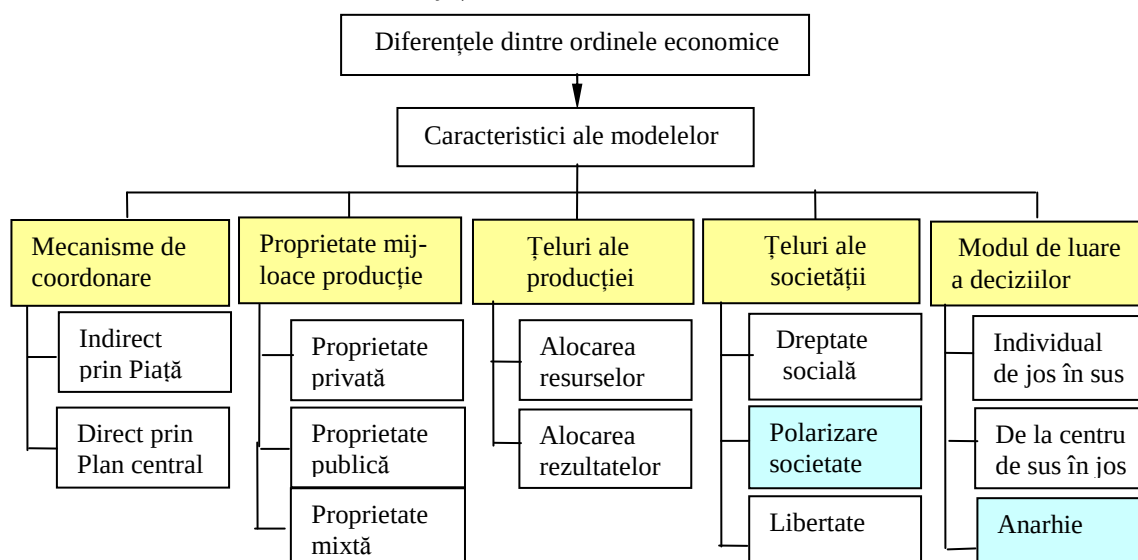

Fig. nr. 3. Caracteristicile de diferențiere ale ordinelor economice

Sursa: dezvoltată după Wolfgang Vry, Volkswirtschaftlehre, Germania, 2002

Cercetările efectuate după al doilea război mondial au explicat prin comparație că din combinarea celor cinci caracteristici limită (ca elemente fixe) cu câteva modele mai cunoscute utilizate în secolul XX rezultă mai multe modele intermediare de economie care sunt mai apropiate de unul sau de altul dintre cele două sisteme economice limită și undeva pe la mijloc existând chiar și o zonă în care nu știi exact dacă este vorba de un model care se apropie de economia de piață sau de economia de comandă, deoarece în zona sau faza aceea contează mai mult ceea ce prevăd celelalte

ordini sau sisteme care alcătuiesc ordinea societății umane: ordinea de stat, ordinea politică, ordinea juridică, ordinea socială, ordinea de apărare.

5. De ce trebuie clarificată situația economiei naționale și de ce este nevoie de organizarea reluării industrializării României

Modul de formare a „Venitului național disponibil” din care rezultă salariile forței de muncă ocupate și câștigurile care rezultă din proprietate (profit, beneficii, dobânzi, dividende, chirii, rente), este arătat în schema din fig. nr. 4, în care am introdus și sursele de formare a veniturilor bugetului și cheltuirea lui. Schema cuprinde atât influențele pozitive (partea stângă) și negative (partea dreaptă) asupra mărimii Venitului național, dar și cine încasează veniturile care rezultă din acesta și cine plătește în mod practic impozitele și taxele directe.

Urmărind partea din schemă care se referă la buget, veți observa că pe lângă veniturile fiscale, statul mai poate adăuga la bugetul consolidat al țării și o serie de alte venituri nefiscale, care i s-ar cuveni de drept în calitate de proprietar a unora din agenții economici.

Fără existența acestor resurse, statul nu are de unde să poată plăti impozitele directe pe salariile angajaților săi și contribuțiile corespunzătoare de asigurări sociale pe care trebuie să le verse la bugetul de asigurări, în calitate de angajator (liniile punctate din schema care urmează).

În absența surselor de venituri nefiscale la buget, nu este nici logic și nici corect ca statul să impoziteze suplimentar pe salariații și patronatul din economia comercială și din economia privată, pentru a plăti asigurarea medicală și de pensii a salariaților săi, indiferent dacă salariatul este prim ministru, parlamentar sau primar, profesor, magistrat sau funcționar. În cazul imposibilității existenței acestor resurse, salariul net al bugetarilor trebuie să fie egal cu salariul brut, care, la rândul său este una și aceeași sumă cu volumul de bani prelevat din buget.

Pentru „băieții deștepți”, pentru ignoranți dar și pentru manipulatorii care lucrează în mijloacele de mass-media, prezentăm pentru documentare și modul diferit în care se formează și se cheltuie venitul național într-o economie de comandă (vezi schema din figura nr.5).

Diferențele de distribuire dintre cele două sisteme sunt așa de mari încât trebuie să fii foarte naiv să crezi că la nivel de macroeconomie se poate trece ușor de la un sistem de economie la altul. Venitul național net obținut într-un an de o economie de comandă era administrat de stat în același mod cum își administrează venitul un individ sau o familie. La un PIB total mic și cheltuielile erau mici, la fel cum la un PIB mare volumul cheltuielilor putea crește în domeniile pe care le stabilea guvernul.

Comportamentul și evoluția unei economii naționale la nivel macroeconomic sunt influențate direct de comportamentul și evoluția la nivel microeconomic a agenților economici care alcătuiesc unitățile și verigile de bază ale acesteia. O economie națională își justifică existența numai dacă:

1. Asigură populației țării, bunurile și serviciile de care aceasta are nevoie ca să trăiască;
2. Dă posibilitate persoanelor de vârstă activă, să desfășoare în interiorul țării o muncă utilă de pe urma căreia să obțină veniturile de care au nevoie ei și familiile lor;
3. Face posibilă îndeplinirea de către stat a funcției sale sociale, adică de a contribui la acoperirea nevoilor fundamentale ale persoanelor inactive și a celor cu venituri mici (bătrâni, copii, handicapați, elevi, studenți, militari în termen, soții fără serviciu, șomeri).

Având în vedere că se urmărește promovarea egalității șanselor și nu a rezultatelor, nerealizarea celei de a doua condiții face imposibil și accesul tuturor locuitorilor țării la un minim de bunuri și servicii și lovește și în deținătorii de capital care sunt producători de bunuri. Scăderea veniturilor determină reducerea consumului, care, la rândul său provoacă reducerea sau încetarea producției!

Din această cauză, nici prima din cele trei condiții nu mai poate fi realizată. Orice reducere a consumului și a producției, reduce automat baza de impozitare și deci veniturile bugetului, ceea ce face ca statul să ajungă treptat în imposibilitatea de a-și mai realiza funcțiile sale sociale și de a-și mai putea plăti salariații și mai ales, pe cei din partea civilă a societății (învățăământ, cultură și ocrotirea sănătății).

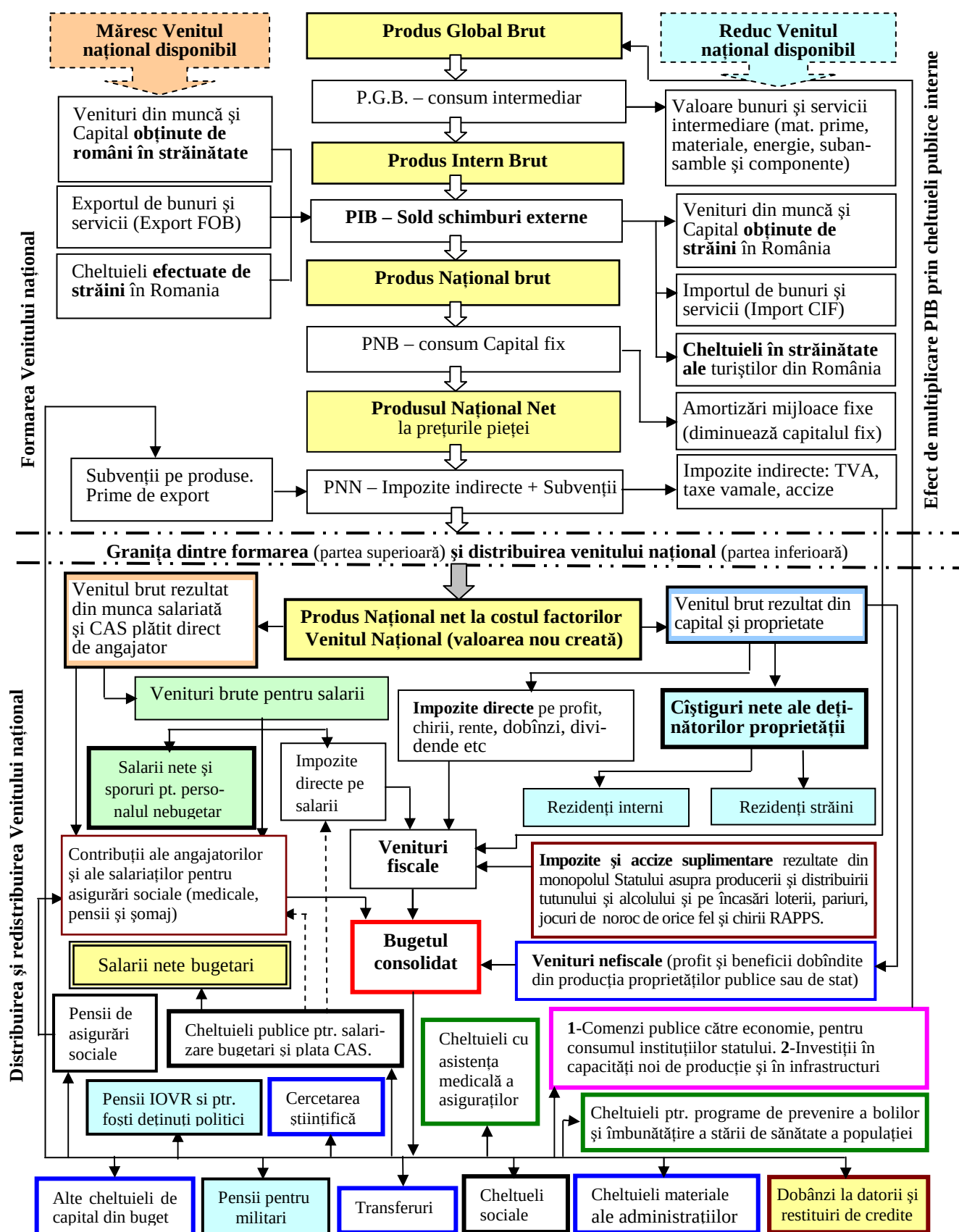

Fig. nr. 4 . Schema formării Venitului Național și a distribuirii lui prin Bugetul național consolidat

Legendă: —> Plăți reale la buget - - - -> plăți imaginare la buget; Cheltuieli sociale = ajutoare șomaj și alocații pe care le încasează potrivit legii, persoanele care beneficiază de asistență publică cum ar fi șomerii, familiile cu mai mulți copii, bătrânii, persoane cu deficiențe fizice sau psihice, bolnavii incurabili, burse elevi și studenți, etc.. Sursa pentru partea superioară: Stieger H., Științele economice azi, Munchen-Wien, 1986. Notă: mărimea dreptunghiurilor din această schemă nu are legătură cu mărimea veniturilor și cheltuielilor din Bugetul național consolidat al țării.

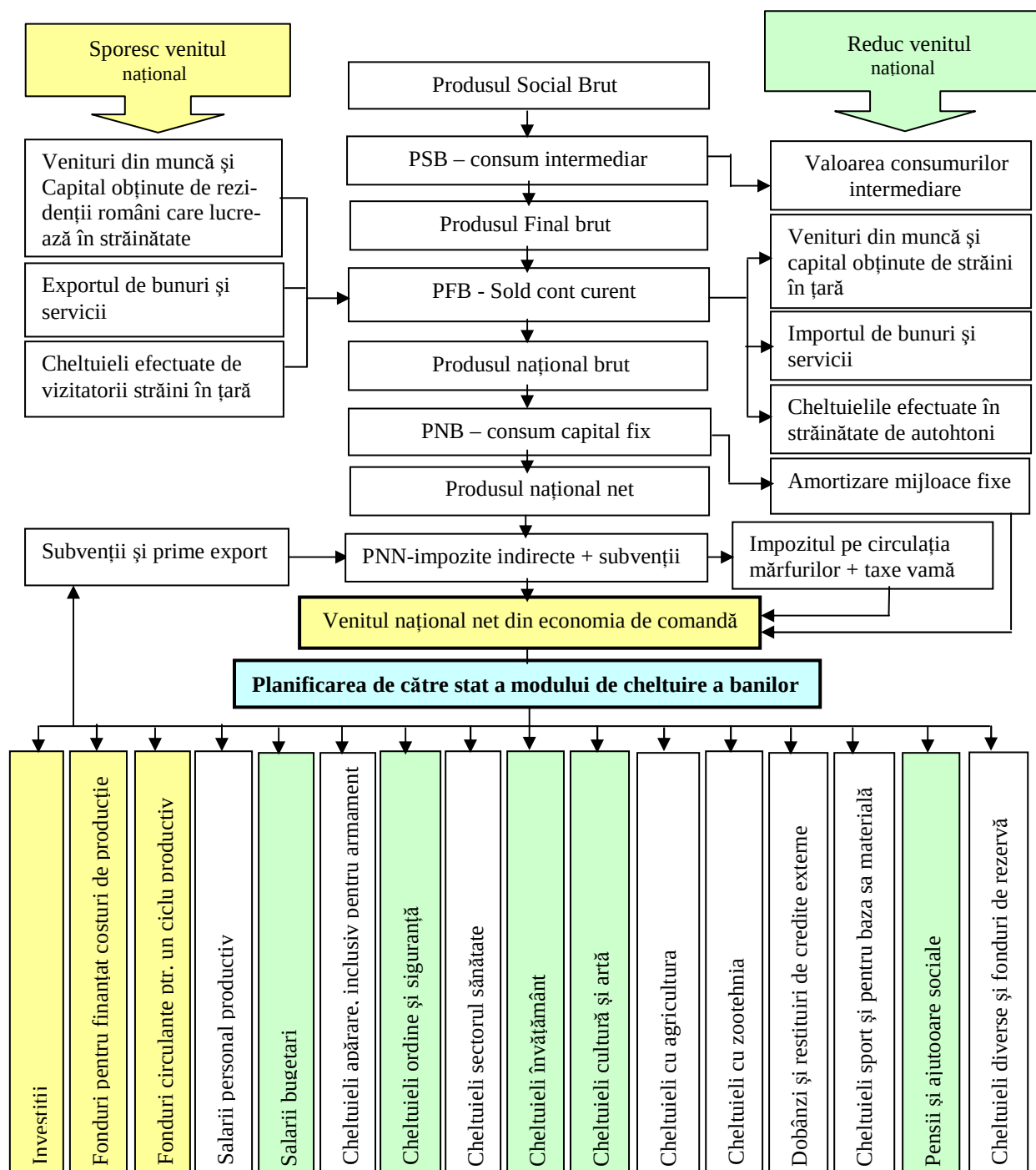

Fig. nr. 5 . Schema formării venitului național și a cheltuielilor anuale din cadrul unei economii de comandă

Notă: Partea superioară a fost asimilată oarecum forțat pentru a putea fi comparate căile distribuirii venitului național (partea de jos) cu ceea ce se întâmplă în economia de piață.

În cazurile în care sumele de bani repartizate nu corespundeau cu nevoile, guvernul sau președintele (în cazul țărilor cu regimuri totalitare) hotărârea diminuarea sumelor alocate unora din celelalte domenii și realocarea lor domeniului favorizat.

Din această cauză, politicienii, populația, burocrația și economiștii, nici măcar după 25 de ani de la schimbare, nu le-a ieșit din cap acest sistem în care **interesul se concentra pe modul de cheltuire a veniturilor și nu pe modul de realizare a valorii adăugate** din care rezultă veniturile care se distribuie, cum se întâmplă în economia de piață.

Într-o economie națională, Produsul național brut (PNB), reprezintă valoarea producției curente obținute de rezidenții români, atât în țară cât și în străinătate sau altfel spus, valoarea tuturor bunurilor și serviciilor realizate într-un an de către factorii de producție aflați în proprietatea unei țări și furnizează și primele informații pentru evaluarea bunăstării locuitorilor țării. Calculul acestor

indicatori se face pe baza datelor din așa numita contabilitate națională, instituție care urmărește să înregistreze toate formele de activități umane care creează orice valoare materială nouă. Potrivit contabilității naționale, economiei de piață îi sunt specifice, producția, repartitia și consumul, iar agenții economici sunt reprezentați de întreprinderi, de instituții și de gospodăriile populației.

Producția de bunuri și servicii cuprinde toată mulțimea de activități creatoare de valori, începând cu agricultura, zootehnia, silvicultura, piscicultura și extragerea din scoarța terestră a combustibililor solizi, lichizi și gazoși și a substanțelor minerale utile, trece prin construcția de infrastructuri, prin producția manufacturată și industria de prelucrare și crearea de bunuri și produse necesare gospodăriilor populației și agenților economici, dar și prin producția de servicii de comerț, transport, poștă, hoteluri, restaurante, activități financiare, bancare și de asigurări, și a domeniilor care au un caracter intelectual, educativ, cultural sau de sănătate, plus activitățile caritabile, administrația publică, ordinea, și apărarea țării, etc. Un adaos care are o pondere mare în țările cu economie subdezvoltată, îl reprezintă activitățile ale căror rezultate nu sunt distribuite prin piață, produsul lor servind pentru autoconsum, pentru ajutor reciproc sau pentru scopuri caritabile. Or, din punct de vedere al dezvoltării unei economii naționale, această parte din economia națională nu are decât o valoare imaginară în componența venitului național care se distribuie. Cea mai mare parte dintre aceste activități aparținând acum economiei necomerciale. Practic au fost luate în considerare în mod neoficial de către diverse state, din a doua parte a anilor 80, când, probabil, sociologii occidentali au ajuns la concluzia că, în ciuda sărăciei, locuitorii țărilor foarte sărace, trăiesc până la urmă nu numai din vânat și din ce crește liber în natură, ci și cu produse ale activităților proprii care contribuie la asigurarea existenței lor zilnice.

O altă parte este reprezentată de activitățile publice privind sănătatea, învățământul, cultura, dar și pentru ordine și apărare, pentru justiție și pentru administrație. Profesorii americani R. Dornbusch și St. Fischer (fost Vice președinte la Banca Mondială) ne atrag atenția (Macroeconomia, 1990) că aceste activități „înregistrate ca părți din PNB real (PNB nominal împărțit la deflatorul PNB față de anul anterior), reprezintă de fapt un consum de resurse” (buget sau asigurări, n.n.). PNB evaluează bunurile și serviciile realizate la prețul pieței și nu al factorilor de producție.

Care este diferența dintre acești doi indicatori? O parte din PNB este realizat în afara țării, atât în ceea ce privește veniturile din salarii cât și în ceea ce privește veniturile rezultate din proprietate. Veniturile obținute de rezidenții români care lucrează în străinătate, cum ar fi culegătorii de căpșuni români din Spania sau de sparanghel din Germania, muncitorii constructori care lucrează în Franța sau Israel, sunt parte din PNB-ul României, așa cum erau și veniturile rezultate din proprietățile deținute de S. N. Petrom în India, Ungaria și Kazahstan, înainte de vânzarea din 2004 a firmei românești către OMV Austria.

Toate aceste venituri nu făceau parte din PIB-ul României deoarece au fost obținute pe teritoriul altor state. Profiturile obținute la I.M.G. București, de către compania Kwaener din Norvegia sau la Fabrica de automobile Daewoo (fost OLCIT) Craiova al cărui pachet majoritar de acțiuni erau deținute de compania coreeană Daewoo Motor, intrau în componența PIB-ului României, în timp ce erau luate în considerație pentru împărțirea veniturilor în PNB-ul Norvegiei și respectiv al Coreii de sud. Și tot legat de această situație, trebuie să vă reamintim că venituri din proprietate sunt considerate și vânzarea de către Kwaener a cantinei și a sălii de festivități care aparțineau IMGB (pe care a încasat 1,5 milioane dolari față de cei 500.000 dolari cu care achiziționase toată fabrica în anul 1997), precum și demontarea și vânzarea în Norvegia a mai multor utilaje, printre care și o presă hidraulică gigant care era utilizată la confecționarea la cald a arborilor cotiți de dimensiuni mari, vânzări de pe urma căreia Kwaener și nu România, a încasat 18 milioane de dolari.

Și pentru a nu vă pune obsesiva întrebare, „și ce dacă?”, trebuie să arătăm că existența sau absența acestei diferențe dintre PIB și PNB, face posibil ca locuitorii țării să câștige mai mult sau mai puțin decât câștigă în același timp rezidenții străini în interiorul țării. Pe urmă, diferența aceea de bani era valoarea care se cuvenea statului până la privatizare și deci întregii populații a țării și nu numai FPS-eului și guvernului care a decis privatizarea, devenită o operațiune camuflată de dezindustrializare.

Dar cea mai vizibilă creștere sau diminuare a venitului național o produce excedentul și respectiv deficitul extern al schimburilor comerciale cu străinătatea. Când se importă mai mult decât se exportă, Produsul național brut și implicit venitul național care se distribuie, se împuținează. Când exportul este mai mare în valoare decât importul, atunci venitul național crește.

Din acest motiv, activitatea de schimburi externe cu străinătatea nu poate fi lăsată în voia sorții, nu numai din cauza cantităților de bunuri și servicii și a contravalorii în devize a acestora, dar mai ales a finanțării importurilor. Și aceasta, nu numai în scopul asigurării condițiilor de continuare a acelor activități dar și pentru a feri economia națională de puseurile negative pe care le atrag deficitele!

Anarhia importurilor efectuate de o țară săracă sau în curs de dezvoltare, poate oricând produce surprize statului, dar mai ales forței de muncă. Este oricând posibil ca într-un an, PIB-ul să crească față de anul anterior în timp ce venitul național (și deci și salariile) să scadă chiar dacă prețurile au crescut. În astfel de situații, guvernul este nevoit să mărească veniturile bugetului. Toate impozitele suplimentare pe care un guvern sau parlament le inventează de fiecare dată când redactează un nou cod fiscal, nu sunt plătite de beneficiarii operațiunilor de import, ci de către populație, operațiune prin care se produce un alt transfer de venituri de la săraci către cei bogați!

Așadar, nu numai membrii guvernului ci și populația majoră a țării, trebuie să știe că deficitele de cont curent și mai ales acelea provocate de importurile care nu pot fi acoperite 100% cu exporturi, provoacă îndatorarea externă a țării care se finanțează prin împrumuturi în devize (de regulă euro sau dolari) pentru care se plătesc dobânzi ș.a.m.d. Dacă într-un an se strânge o sumă prea mare care nu poate fi restituită din lipsă de devize, atunci trebuie refinanțată atât datoria cât și dobânda neplătită. În astfel de cazuri dobânda poate ajunge și la 17-18% ceea ce face ca datoria respectivă să crească și mai mult. Pentru astfel de situații a fost înființat Fondul Monetar Internațional. Și ar mai fi încă o problemă. Deși importatorii își scot anual banii din vânzări, ei pot inventa diferite motive de tergiversare a plății datoriilor în speranța că în final vor fi plătite de stat. Din totdeauna, statistica națională a avut o serie mai mare sau mai mică de vicii. Dacă transporturile, aprovizionarea și desfacerea erau realizate de producători, atunci erau considerate ca părți componente ale producției industriale sau agricole și erau adunate la sectorul industrial sau agrar. Dacă aceste prestații erau realizate separat de întreprinderi specializate pe aceste domenii, atunci erau contabilizate la servicii.

Și până în anul 1989, România a trecut printr-o astfel de situație, intrând în imposibilitate de plăți în anul 1982, cu toate complicațiile pe care le creează o astfel de postură (Iulian Văcărel, Politici Fiscale și Bugetare, Editura Expert, 2002). Evităm să vorbim de finanțarea internă a deficitelor bugetare, pentru că ați simțit-o pe propria piele, prin intermediul inflației și devalorizării monedei naționale. Dacă sunteți tentați să afirmați că toate țările pătesc la fel, vă reamintesc că o astfel de comparație nu poate fi făcută între România și Belgia de exemplu, cum nu poate fi făcută nici între România și Maroc sau între Maroc și Somalia. Și asta nu din cauza diferențelor culturale, ci din cauza stadiilor diferite de dezvoltare ale economiilor lor naționale.

Majoritatea țărilor dezvoltate au ajuns cu mult înainte de încheierea secolului XX în stadiul plafonării și apoi *al reducerii consumului intern al producțiilor de masă* și drept urmare, producția industrială nu numai că nu mai crește dar stagnează sau se restrânge (dezindustrializarea) ca urmare a opririi și închiderii de capacități producție construite pentru consumul de masă. De aceea, unele din aceste țări au intrat în stagnare iar altele în recesiune.

Pentru a ieși din punctul mort, țările dezvoltate ajunse în stagnare mai sunt confruntate și cu o migrare a producțiilor industriale în țările aflate în dezvoltare sau cu nivele scăzute de salarizare, și atunci apelează de regulă la investiții productive plătite prin deficite bugetare. Cum, prin Tratatul de la Maastricht (1993), mărimea acestor deficite a fost limitată pentru țările membre în U.E. la 3% din PIB, acestea au mai avut nevoie de încă o „anexă” prin care să poată fi ajutată creșterea PIB-ului total. Este vorba de producțiile de autoconsum (care nu aduc venituri, nu pot fi impozitate și în general nici nu se știe măcar, câtă producție care aduce venit substituie).

Operațiunea a fost legalizată prin adoptarea în anul 1995 a Sistemului European de Conturi îmbunătățit, cu ajutorul căruia a crescut și ponderea în PIB a sectorului servicii cu activități care, din punct de vedere al conturilor naționale, nu pot fi niciodată exact cuantificate. La un PIB de 50 miliarde dolari/an, deficitul de 3% permite o cheltuială guvernamentală de 1,5 miliarde dolari, la un PIB de 500 de miliarde mărimea deficitului admis de UE crește la 15 miliarde. La 2.000 de miliarde, reprezintă 60 de miliarde și crește la 150 de miliarde în cazul unui PIB de 5.000 de miliarde. SUA cu PIB-ul lor anual de peste 10.000 de miliarde dolari, își pot permite ca atare, un deficit bugetar de cel puțin 300 de miliarde dolari. Citind aceste cifre, nu vă gândiți la proverbul care spune că „ban la ban trage” ci la acela care spune că trebuie „să nu te întinzi mai mult decât îți este plapuma”! Cam așa se explică, de ce în ultimul deceniu din sec. XX, sectorul de servicii al economiilor post-industriale, a luat o așa de mare dezvoltare în statistici, fără a fi vizibilă și o creștere tot atât de mare în cadrul serviciilor tradiționale.

Cum în ultimele două decenii ale secolului XX, s-a constatat că poate fi obținută o eficientizare la nivel de microeconomie prin cedarea acestor activități către firme specializate, s-a ajuns ca în contabilitățile naționale să crească și ponderea serviciilor! Dar au fost și cazuri în care s-au înregistrat și reduceri. Așa de exemplu, s-a întâmplat între timp cu serviciile de sortare a trimerilor poștale, unde automatizarea procesului de selecție a crescut productivitatea de 10-15 ori și a redus în același timp volumul de valoare adăugată (măsurat prin salariile forței de muncă), la fel cum s-a întâmplat și prin renunțarea la serviciile de taxatori din mijloacele de transport în comun sau a șefilor de gară și a impegatilor de mișcare de la căile ferate secundare. De fapt, unele state au operat cu categoriile de servicii legalizate prin introducerea Sistemului European de Conturi, să-i zicem „îmbunătățit”, cu mulți ani înainte de anul 1995 (Ungaria în estul Europei și Anglia în vest, spre exemplu). Nu cred că introducerea lor se datorează 100% presiunii sociologilor și mișcărilor ecologiste, ci a fost doar o suprapunere a punctelor de vedere ale acestora din urmă, peste nevoile „speciale” apărute în țările dezvoltate după reducerea producțiilor de masă și închiderea unor capacități de producție, care au produs mulți șomeri și au afectat realizările obișnuite de până atunci ale sectorului industrial. Este drept că introducerea acestor servicii în calculul PIB-ului, rezolvă la nivel de macroeconomie o serie de probleme caracteristice acestei etape, dar în același timp creează altele ale căror efecte sunt neașteptat de perfide.

Din categoriile de activități luate în considerare de SEC 1995, la calculul mărimii celor trei sectoare clasice (agricultură, industrie, servicii), mă limitez la a le cita doar pe cele mai importante, cum ar fi, producția de bunuri de capital fix (construcții, infrastructuri, utilaje), de bunuri și servicii, altele decât cele agrare, distribuite pe piață dar și autoconsumate de întreprinderi și de instituții, producția de bunuri agrare și alimentare distribuite pe piață, precum și producția de bunuri autoconsumate de întreprinderi și gospodării ale populației, sau pe care întreprinderile le cedează gratuit salariaților lor, ca supliment la salarii, precum și bunurile agricole și alimentare autoconsumate de agricultori.

SEC 95 ia în considerare și activitățile din serviciile colective nedestinate pieții, cum ar fi administrația publică, de apărare și menținere a ordinii publice, securitatea socială dar și activitatea partidelor și a sindicatelor, a bisericilor, a școlilor de toate gradele, spitale, cabinete stomatologice, biblioteci, arhive, muzee, teatre, asociații profesionale și sportive, fundații și ong-uri etc. Având în vedere că pentru a produce și a funcționa, toate aceste domenii au nevoie de bani, este bine să fie reținut faptul că fără existența sectoarelor și subsectoarele economiei comerciale, economia necomercială nu poate funcționa și nici măcar exista, cu excepția țărilor exportatoare de petrol și de gaze naturale și a paradiselor fiscale. Din acest motiv, mărimea și funcționalitatea lor, depind direct din punct de vedere economic, de mărimea, volumul și capacitatea de producție a economiei comerciale.

6. Cum ar trebui văzută și urmărită o economie națională

Din însumarea veniturilor din munca salariaților, cu veniturile din munca și bunurile produse pentru autoconsum sau cedate în folosul comunității, cu veniturile întreprinzătorilor individuali plus chiriile, dobânzile, dividendele și profitul brut al firmelor la care se adaugă impozitele nete indirecte pentru a obține valoarea la prețul pieții a produselor și serviciilor care sunt realizate urmată de gruparea pe categorii de producători și scopul producției, rezultă schema care urmează (Fig. nr. 6.).

Această schema reprezintă o dezvoltare a schemei întocmite de S. Burgdorff și colaboratorii în „Wirtschaft im Untergrund”, Hamburg, 1983, pentru Sistemul European de Conturi din anul 1978.

Rostul acestei scheme, este acela de a ne ajuta să înțelegem cum sunt plasate într-o economie națională multitudinea de preocupări ale forței de muncă active și ocupate.

În cadrul schemei sunt reprezentate distinct atât sectoarele din economie unde se creează valori materiale care intră în consum prin intermediul pieței dar și acele sectoare din afara pieții care produc distinct pentru consumul populației (sănătate, învățământ etc.) cât și acelea care produc pentru consumul propriu sau pentru a fi acordate gratuit salariaților. Pe schemă se mai pot distinge și activitățile unde se plătesc bani ca răsplată pentru munca depusă, dar și prestările gratuite, precum și sectoarele unde se creează profit și unde nu.

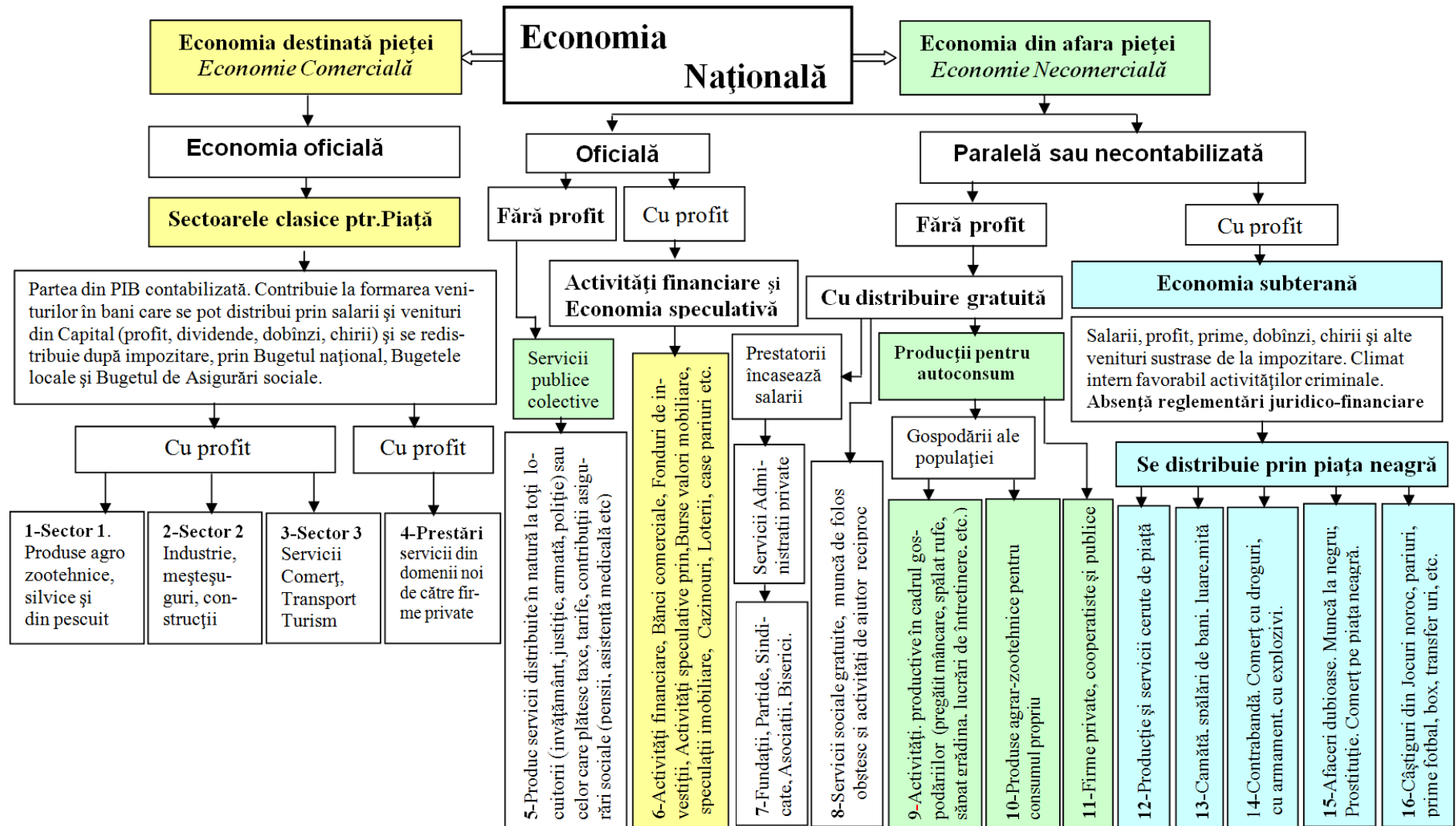

Fig.nr. 6 Schemă cuprinzând cele 16 sectoare și subsectoare existente într-o economi națională după introducerea Sistemului European deContabilitate SEC 1995

Sursa:variantă completată după o idee sugerată de S.Burgdorf în „Wirtschaft im Untergrund”, (Economia subterană), Hamburg, 1983. Vezi și D. Fota, „Cum se ruinează o economie națională”, Editura Universitară, București, 2007, unde se află o variantă intermeniară.

Schema mai cuprinde de asemenea și grupa unde se încadrează serviciile colective gratuite (cum ar fi munca de folos obștesc, care are o înaltă prețuire în statul social al bunăstării) sau cele destinate unor cercuri restrânse sau comunități (îngrijirea copiilor, a bătrânilor, etc.), dar și prestațiile de tipul întrajutorării între vecini sau rude (scutite deci de impozit) și activitățile caritabile prestate de către asociații civice sau biserici, multe din ele, paralele cu unele servicii cu plată cum ar fi căminele de bătrâni, spitalele particulare, învățământul particular, etc.

Și pentru că în toate țările există oameni care sunt certați cu legea sau dornici de a câștiga în dauna societății sau comunității de care aparțin, plus neplata impozitelor legale, în schemă a mai fost cuprinsă și economia subterană, adică acea parte a economiei în care plățile se fac la negru sau care se ocupă clandestin cu comercializarea de droguri, arme, “carne vie” etc., activități considerate infracțiuni și sancționate penal în toată lumea.

După cum se poate observa din schema din fig. nr. 6, partea din PIB care poate fi contabilizată la prețul factorilor, cuprinde pe lângă cele trei sectoare clasice care se distribuie pe piață și aduc profit (agricultură, industrie, servicii), și trei categorii de servicii care se realizează fără profit, cum ar fi serviciile colective ale organizațiilor private distribuite prin piață plus serviciile din economia necomercială și deci, care nu se distribuie prin intermediul pieței, cum sunt serviciile publice colective (5) activitățile financiare și economia speculativă (grupa 6), serviciile administrațiilor private distribuite gratuit în timp ce prestatorii primesc pentru activitatea lor o remunerație în bani (7). Urmează alte două categorii de activități neremunerate și distribuite gratuit, cum ar fi serviciile sociale gratuite, munca de folos obștesc și ajutorul reciproc (8) și producțiile pentru autoconsum (9-11) din care sub-grupa 9 reprezintă activitățile productive din cadrul gospodăriilor populației și produsele agrare și zootehnice pentru consum propriu (grupa 10) plus subgrupa 11, care reprezintă bunuri din producția totală a firmei care se acordă gratuit salariaților, cum ar fi convorbiri telefonice pentru angajații societăților de telefonie, călătorii gratuite pentru transportul pe calea ferată, tramvai sau metrou, cărbune pentru minerii din subteran, bonuri de masă ș.a., ale căror costuri sunt suportate de firmă și sunt introduse în costurile generale de fabricație, viciind deci prețurile de piață ale acestora. ***De astfel de gratuități nu pot beneficia și salariații din serviciile publice sau de stat.***

Atunci când salariații sau sindicatele care îi reprezintă, cer angajatorilor să le acorde gratuități sau creșteri de salarii, experiența negativă a altor țări în acest domeniu, recomandă ca legea să prevadă obligativitatea prezentării în prealabil de către petiționari, a unui studiu tehnico-economic care să demonstreze că acceptarea cererii nu afectează costurile de producție și nu îngreunează concurența pe piață a produselor sau prestațiilor, ținând seama că firmelor le este interzis să-și recupereze de la consumatori, costurile suplimentare făcute în afara procesului de producție fără justificare legală.

În cazul bugetarilor, Constituția României prevede în paragraful 5 din articolul 138, că „nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare”. De aceea, nu numai sindicatele și parlamentul (prin legi) dar și justiția (prin hotărâri) nu pot lua decizii de creștere a veniturilor (salarii, premii, sporuri, al 13-lea salariu etc.), fără să stabilească și sursa lor de finanțare. Faptul că guvernul Ponta a plătit în anii 2013-2014 acele creșteri decise de justiție a fost o eroare care ar putea fi îndreptată individual la următoarele două-trei mărimi de salarii pe economie.

Guvernul nu ar trebui să-și permită să ia decizii care periclitează situația financiară a unor agenți economici, nici măcar în dauna firmelor care aparțin administrațiilor publice locale sau autorităților de administrare a proprietăților statului. Dintre toate aceste sectoare și subsectoare cuprinse în schemă, numai în subsectoarele 7 - 11 din economia necomercială în care nu se realizează profit și distribuția este gratuită, nu există posibilități de contabilizare, din care cauză mărimea lor urmează să fie identificată și evaluată, prin intermediul unor anchete integrate efectuate în gospodăriile populației și în firmele de producție și de servicii.

Ultimele cinci grupe (12-16) reprezintă economia subterană care produce bani reali și profit sustras impunerii fiscale. Gruparea separată a acestor cinci categorii, a fost făcută pentru a putea sugera administrației financiare, poliției și procuraturii organizarea unor servicii speciale cu personal specializat, atât pentru urmărire, depistare și lichidare, cât și pentru activități de prevenire.

Prima (grupa 12) și ultima (grupa 16) sunt contravenții care urmăresc evitarea impozitării. Grupele 13-15 reprezintă domeniile de criminalitate (penală și economică) periculoase pentru viața oamenilor și a bugetelor statului și localităților.

Grupa 16 cuprinde activitățile determinate de dorința de câștiguri ușoare și necinstite în urma cărora bugetul statului și bugetele locale pierd sume mari de bani. Acestea trebuie considerate fapte de criminalitate economică despre care Codul Penal adoptat de guvernul BOC prin asumarea de răspundere, nu prevede nici-un fel de sancțiuni și restricții pe termen lung pentru făptuitori.

Extinderea pe care au luat-o în România cazinourile și birourile de pariuri, denotă nivelul înalt al corupției funcționarilor locali și a unor funcționari din ministerul Finanțelor și ai Federațiilor naționale care organizează și conduc diverse activități din domeniul sporturilor.

Evaziunea fiscală este practică și de unele persoane cunoscute ca liberi-profesioniști (și nu practicanți de profesii liberale) pentru că altfel, nu ar putea să-și obțină mijloacele financiare necesare traiului și are la origine o serie de obligații financiare impuse de stat fără a ține seama de faptul că activitățile respective sunt ocazionale (cum ar fi lucrări de instalații de apă, gaze, canalizare, iluminat, tencuieli, zugrăveli, curățenie, călcat rufe, însoțitori bolnavi, meditații copii etc.) și că adăugarea unui TVA de 24 % și a unui CAS de 30 % înseamnă pentru beneficiarul lucrării un cost mai ridicat cu 54 %, care-l determină să renunțe la lucrare. Legea ar trebui să prevadă câte un barem de neimpozitare pentru fiecare din aceste categorii.

Printre evaziioniști mai intră și aceia care prin dobândirea prin privatizare a unor bunuri (case, terenuri, mijloace fixe etc.) pe prețuri simbolice, obțin după aceea un câștig suplimentar prin vânzarea utilajelor la fier vechi și prin vânzarea terenurilor pentru construcții ș.a., schimburi pe care nu se percep nici-un fel de impozit sau taxe.

În categoria evaziioniștilor poate fi nominalizat chiar și guvernul, care, din lipsă de resurse (cedate de guvernul provizoriu întreprinderilor în anul 1990) deoarece nu are de unde plăti CAS-ul în calitate de angajator al salariaților bugetari și din Regiile autonome care sunt proprietate publică sau țin de diverse autorități ale statului. De aceea, statul trebuie ca prin guvern și parlament să stabilească și niște categorii de venituri nefiscale la buget pentru că în situația actuală, actualii bugetari se pot trezi că trebuie să-și plătească din buzunarul propriu consultația medicală sau spitalizarea, iar la momentul pensionării vor afla că nu li se recunosc anii lucrați pentru că nu au cotizat la asigurări sociale. Toți salariații și sindicatele din aceste sectoare, trebuie să știe că în problema aceasta, justiția nu are niciun fel de competență să decidă în astfel de cazuri.

7. Influența asupra mărimii PIB, a înlocuirii legale a sistemului SEC 78 cu SEC 95.

Sistemul European de Contabilitate (cunoscut și sub denumirea de SEC 1978) a fost elaborat pe baza situației existente în economiile naționale ale Europei în timpul anilor '70, când, Anglia (de exemplu) ca țară industrializată avea probleme cauzate de reducerea cererii agregate la bunurile rezultate din producțiile de masă în timp ce toți ceilalți locuitorii ai țării respectau regula că bunăstarea gospodăriilor populației se construiește cu bani și nu cu activități și producții de autoconsum, care sunt bune dar numai pentru acoperirea nevoilor de bază de hrană, dar nu și pentru plata chiriei, consumului de apă, de gaze și de energie electrică.

Cu regulile stabilite de SEC 1978, s-a lucrat oficial până la intrarea în vigoare a regulilor din SEC 1995, a căror adoptare a fost efectuată ca **să ajute țările dezvoltate și nu pe cele 174 de țări care nu au ajuns la stadiul post-industrial de dezvoltare până în anul 1994!**

Această „îmbunătățire” furnizează PNB-ului o valoare ipotetică reprezentând în PIB partea de producție și servicii a activității funcționarilor publici și ai administrațiilor centrale și locale, activitatea instituțiilor financiare și a burselor de valori, activitatea personalului care lucrează în domeniul medical, al educației, al justiției, al poliției, al paznicilor din închisori etc. dar și economia de autoconsum la costul factorilor a gospodăriilor tuturor familiilor care nu folosesc muncă salariată, plus aceea a familiilor care trăiesc în economia de supraviețuire și depun deci, activități care nu sunt remunerate și nu au echivalent în bani decât în mod imaginar.

Sau altfel spus, banii aceștia imaginari pentru ultima categorie, reprezintă o aproximare a valorii în bani reali pe care gospodăriile populației ar fi trebuit s-o cheltuie dacă un salariat străin

de familie ar fi lucrat în gospodărie în locul membrilor familiei respective, fără să se țină seama de faptul că unele familii care se află în această situație, nu încasează nici-un fel de venituri în bani și ca atare, nu au niciodată posibilitatea să-și angajeze ajutoare în gospodărie! Oamenii care trăiesc în economia de autoconsum, nu primesc de nicăieri banii de care ar avea nevoie pentru a se putea conecta și ei la piață și a accede la bogățiile lumii!

Din acești bani virtuali luați în calcul în conformitate cu prevederile „Sistemului European de Conturi 1995” în scopul de a fi evaluate în monedă națională și eforturile oamenilor care trăiesc din producții de autoconsum, nu se pot plăti impozite, la fel cum nu pot fi folosiți nici la plata consumurilor de energie, de gaze naturale sau de medicamente! De astfel de „bani” ipotetici, țările dezvoltate aflate în recesiune se folosesc pentru a-și putea măria valoarea PIB pentru ca să le poată crește în cifre absolute mărimea deficitelor bugetare admisibile, în timp ce țările sărace nu au nici-un folos deoarece locuitorii lor supraviețuiesc datorită bunurile obținute din astfel de producții.

Importanța cunoașterii ponderii în PIB a sumelor calculate în valori virtuale, nu este aceea că luarea lor în considerație ar mări într-un fel puterea economică a țării, ci doar pentru faptul că **evidențiază gradul de mărime al exclușilor de la binefacerea pieței și în al doilea rând pentru că reprezintă o parte din PIB de care trebuie să se țină seama atunci când se cere sau se dorește o alocare de buget în procente din PIB pentru finanțarea unor categorii de cheltuieli!**

După constatările făcute în anul 2001 cu prilejul verificării raportărilor statistice realizate în cei patru ani dintre 1996-2000, guvernul României a luat hotărârea trecerii oficiale la Sistemul European de Conturi 1995, motiv pentru care, INS a recalculat și raportările din anii 1998-2000, din care, în tabelul nr.3 prezentăm PIB-ul anual în prețuri constante 1989 calculat prin cele două metodologii legale. Nu este exclus, totuși, ca în anul 2001, verificarea să se fi efectuat și pentru anul 1997 și probabil că s-a considerat că adaosul de PIB pe care-l promova retroactiv ar fi fost nu doar vizibil, ci și scandalos, după cele petrecute în economie în acel an, când au rămas fără locuri de muncă 495.000 de persoane!

Tabelul nr. 3. Diferențele înregistrate la determinarea valorii PIB-ului prin utilizarea celor două sisteme de conturi

	Anul calendaristic	Sistemul de conturi cu care s-a lucrat	Evoluția PIB în %		PIB în prețuri constante 1989 (comparabile)	Consum administrații investiții și stocuri % din PIB	% PIB disponibil ptr. celelalte consumuri	% PIB disponibil ptr. consum intern privat (col.4 x col.6) prețuri constante 1989	Export net % din PIB (Export-Import)	% PIB disponibil ptr. consum intern privat (col.6 + col.7)	Valoarea reală din PIB ptr. consum privat în prețuri constante 1989	Evoluția consumului privat față de anul anterior
			În raport cu anul anterior	În raport cu anul 1989								
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	-	U.M.	%	%	Mld.lei	%PIB	%PIB	Mld.lei.	%PIB	%PIB	Mld.lei	%
2	1996	SEC 78	+ 3,9	-10,9	703,75	39,3	60,7	427,18	- 8,4	52,3	368,06	-
3	1997	SEC 78	- 6,9	-17,8	655,22	33,5	66,5	435,72	- 7,1	59,4	389,20	+ 5,74%
4	1998	SEC 78	- 7,3	-25,1	607,20	33,0	67,0	406,82	- 8,1	58,9	357,64	- 8,11%
5		SEC 95	- 6,4	-23,2	627,59	24,8	75,2	471,95	- 8,0	67,2	421,74	+ 8,36%
6		Diferențe	-	-	+20,39	- 8,2	+ 8,2	+65,13	-	+ 8,3	+ 64,10	+ 17,92%
7	1999	SEC 78	- 2,3	-27,4	599,80	32,2	67,8	406,66	- 4,3	63,5	380,87	+ 6,50%
8		SEC 95	- 1,2	-23,4	619,93	21,8	78,2	484,79	- 4,8	73,4	455,03	+ 7,89%
9		Diferențe	-	-	+20,13	-10,4	+11,2	+68,13	-	+ 9,9	+ 74,16	+ 19,47%
10	2000	SEC 78	+ 1,6	-25,8	603,21	35,8	64,2	387,26	- 5,8	58,4	352,27	- 7,51%
11		SEC 95	+ 2,2	-21,2	633,62	26,7	73,3	464,44	- 5,6	67,7	428,96	- 5,73%
12		Diferențe	-	-	+30,41	- 9,1	+ 9,1	+77,18	-	+ 9,3	+ 76,69	+ 21,77%
13	Diferențe PIB 1996-2000 cu SEC 78				-100,54	-	-	- 39,92	-	-	- 36,79	-
14	Diferențe PIB 1996-2000 cu SEC 95				- 70,13	-	-	+ 39,26	-	-	+ 39,90	-

Pentru a se putea observa diferența dintre rezultatele obținute prin cele două metodologii de calcul (SEC 78 și SEC 95), vă propunem să urmăriți datele din tabelul nr. 3, întocmit pentru cei trei ani (1998-2000) pentru care au fost repetate calculele, date care fac posibilă comparația. Cele mai importante date sunt cuprinse în coloanele 4, 7 și 10.

Coloana nr 5 se referă la consumurile din PIB în % pentru administrații și pentru investiții și stocuri, în timp ce coloana nr. 6 prezintă procentul din PIB rămas pentru celelalte consumuri iar col.nr.7 valoarea în miliarde lei rămasă pentru acestea. Pe trei rânduri în dreptul fiecăruia dintre cei trei ani, sunt prezentate separat valorile indicatorilor (în miliarde lei sau în % din PIB) determinate prin fiecare din cele două sisteme de conturi și diferența în cifre dintre ele notată după caz, cu plus sau minus. Lăsând la o parte faptul că în anul 1997 mărimea PIB-ului raportat a fost mai redusă în mod oficial cu 6,9 % față de anul anterior, disponibilul pentru consumul gospodăriilor populației a devenit cu 5,7 % mai mare, ceea ce este o eroare sau un fals. Dacă vă uitați mai atent la datele din coloana nr. 5, creșterea consumului intern a fost favorizată și de siluirea sumelor din PIB destinate investițiilor.

Recalcularea realizărilor dintre anii 1998-2000 a dus la constatarea că prin utilizarea reglementărilor cuprinse în SEC 95, se introduce un plus în valoarea PIB-ului anual, care face ca raportările statistice calculate pentru cei trei ani să difere de raportările inițiale cu care România a fost înregistrată de diferitele organisme internaționale la care este afiliată.

În anul 2000, PIB-ul anual raportat în Buletinul lunar nr.12 publicat de INS a fost egal cu 796.533,7 miliarde lei, care au fost egali cu 603,21 miliarde lei în prețuri comparabile 1989 (varianta cu SEC 78) și cu 633,62 miliarde lei în varianta calculată cu SEC 95, în timp ce Banca Mondială a prezentat în statisticile sale un PIB egal cu 36,719 miliarde de dolari.

Între primele date determinate la primele evaluări de până în anul 2000 și cele obținute prin recalcularea din 2001, în coloana nr.11 din tabel, s-a constatat o creștere a valorii consumului față de prima raportare de 17,92 % din PIB în cazul anului 1998 (rând 6, col.11), de 19,47 % în 1999 (rând 9) și de 21,77 % în cazul anului 2000 (rândul 12)!

Dacă diferența înregistrată în anul 2000 între rezultatele obținute prin cele două sisteme a fost de + 21,77 % în favoarea celei de a doua evaluări, cum mai este posibil să pui pe seama realizării economiei reale, obținerea în anul 2000 a unei creșteri de PIB de + 1,6 %? De ce nu 4,9 % sau 8,3 % că doar nu este vorba de cantități de precizia cântarelor „farmaceutice”!

În prețuri comparabile (constante 1989), diferența dintre cei 368,06 miliarde lei în prețuri constante din anul 1996, reprezentând partea din PIB disponibilă în acel an pentru consumul gospodăriilor populației (col. 9, rând 3) și suma de 352,27 miliarde disponibilă în anul 2000 a fost egală cu minus 36,79 miliarde lei în primul caz (col 9 penultimul rând) și de plus 39,90 miliarde lei în cazul doi, când disponibilul de PIB a fost de 428,96 miliarde (col. 9 rândul 11).

Or, diferența aceasta dintre 1996 și 2000 dintre cele două sisteme, înseamnă 55,55 miliarde lei comparabili (preț constant 1989), adică 69.832 miliarde lei prețuri curente, care, la rata de schimb din anul 2000 reprezentau echivalentul a 3,219 miliarde dolari! Mai mult decât dublul sumei veniturilor tuturor bugetelor locale din anul 2000! Și asta, dintr-un singur condei!

Pentru ca PIB-ul României să fi fost în anul 2000, aproximativ la nivelul PIB-urilor din țările membre atunci în Uniunea Europeană, ar fi trebuit să fie de peste zece ori mai mare decât PIB-ul raportat, pentru a fi, de exemplu, aproximativ de mărimea din același an a PIB-ului de 364,766 miliarde dolari obținut de Olanda, țară care avea atunci doar 16,144 milioane locuitori! Atunci, suma de 10,788 miliarde dolari din PIB-ul de 36.719 miliarde dolari calculați că au fost realizați în economia de supraviețuire din România. Dacă ar fi doar 2,938 % din PIB, în locul celor 29,38 % cât s-a realizat în anul 2000, atunci economia de supraviețuire ar fi fost de 1,0788 miliarde dolari. Una este să nu ai 1,0788 de miliarde dolari (2,938 % din PIB) și alta este să-ți lipsească de zece ori mai mult (29,38 % din PIB) adică 10,788 miliarde de dolari, care reprezintă echivalentul a 234.021,6 de miliarde de lei virtuali rezultați din calculul economiei de subzistență din anul 2000, bani din care nu se pot plăti impozite și nici nu se pot folosi la plata muncii sau a cumpăra mărfuri de pe piață!

Costul la prețul factorilor, a economiei de autoconsum din anul 2000 (schema din fig. nr. 6) a reprezentat 26,52 % din PIB (col.7, ultimul rând din tabelul nr. 5).

Și din categoria acestor activități, fac parte, pregătirea mâncării, spălatul și călcatul rufelor, săparea și plantarea grădinii, producția de autoconsum, bărbieritul, tunsul, făcutul cu cremă al pantofilor, spălatul geamurilor, văruiul pereților locuinței, plimbatul câțelului, și multe altele, adică activități care pot fi multiplicare după necesități (contabile), astfel încât, plusul obținut în acest mod să arate că a crescut PIB-ul din acel an!

Adăugând la prețul factorilor (col. nr. 7) a impozitului net corespunzător de 10,8 % din același an (col. nr. 8) rezultă totalul din PIB exprimat în prețurile de pe piață de 29,38 % din PIB (col. nr. 9).

Pentru cititorii care au uitat sau pur și simplu nu au știut niciodată care este definiția Produsului Național Brut nominal, amintim definiția clasică așa cum poate fi găsită în manualele de economie scrise de economiști occidentali (Samuelson și Nordhaus sau Fischer și Dornbusch): „*Valoarea calculată în prețuri curente a tuturor bunurilor finale și a serviciilor realizate de o națiune pe parcursul unui an, cu factorii de producție pe care îi posedă*”.

Produsul Național Brut real, este egal cu PNB nominal corectat cu rata inflației, adică PNB nominal: deflatorul PNB din acel an. Pentru perioada 1994-2004, valorile deflatorilor anuali din economia națională a României sunt arătate în tabelul nr.4 în care am mai adăugat și rata de schimb leu-dolar pentru a observa cum s-a devalorizat moneda națională de 20,44 de ori în 10 ani.

Tabel. nr. 4. Mărima deflatorului PIB anual al României și a ratei de schimb din anii 1994-2004

Anul	1994	1995	1996	1997	1998	2001	2002	2003	2004
Deflator	239,1	135,3	145,3	247,3	155,2	137,4	123,4	119,4	115,8
Leu/dol.	1.655	2.033	3.083	7.168	8.876	29.061	33.055	33.200	32.637

Sursa: Banca Națională a României, Raport Anual 2004, 18.06.2005.

Am revenit cu această precizare, pentru a sublinia încă odată că, PNB-ul real și PIB-ul real, nu sunt unul și același parametru cu paritatea puterii de cumpărare (PPC) și că este total incorect ca PPC-ul să fie prezentat ca PNB real la paritatea puterii de cumpărare, așa cum continuă să-l denumească de cca. 18-20 ani, unii dintre autorii români de manuale și majoritatea ziariștilor care susțin rubricile economice ale cotidianelor, edițiilor online și televiziunilor din capitala României!

Tabelul nr. 5. Contribuția în % la formarea PIB-ului din anul 2000, ale celor două subsectoare din economia națională din afara pieței (economia necomercială) care alcătuiesc așa numita economie de autoconsum și gratuități

Sub-sector nr.	Denumirea serviciilor și categoriilor de producții din afara pieței care produc pentru autoconsumul populației	Nr. Simbol în schemă	După date tab.X	Cu salariu Minim pe economie	Prețul total factorilor în % din PIB	10,8 % Impozit n la preț de factori	Total % din PIB exprimate în prețuri de piață (col.7+8)
0	1	2	5	6	7	8	9
8	Servicii sociale gratuite, muncă de fol obștesc și de ajutor reciproc	8	0,00	1,36	1,36	0,14	1,50
9	Producția auto-consum	Munca în gospodărie	9	0,00	12,47	1,35	13,82
10		Produse agrare pt. consum propriu	10	12,38	0,00	1,34	13,72
11		Gratuități acordate la salariați de către patroni	11	0,31	0,00	0,03	0,34
	Sumă subsector: producții autoconsum	8	12,69	12,47	25,16	2,72	27,88
Suma subsectorilor 8 + 9 + 10 + 11		-	12,69	13,83	26,52	2,86	29,38

Faptul că la determinarea PIB-ului total se ia în considerare (conform SEC 95) și mărimea economiei de autoconsum (29,38 % din PIB-ul brut din anul 2000) care, împreună cu ponderea în PIB a serviciilor publice colective (16,37 %) și a administrațiilor private (3,81 %), însumează 48,56 % din PIB (măsurate în valori virtuale) fac până la urmă ca ponderea valorilor produse și distribuite pe piață să reprezinte doar 51,44 % din PIB-ul total brut al țării raportat în anul 2000, adică, un pic peste jumătate din valoarea PIB-ului raportat!

În anul 2000, PIB-ul anual raportat în nr.12 al Buletinului lunar editat de INS a fost egal cu 796.533,7 miliarde lei (cifra modificată ulterior de 2-3 ori), din care s-a planificat ca un procent de 31,5 % din PIB să fie colectat pentru bugetul național consolidat.

În final, procentul veniturilor care au fost colectate pentru buget au reprezentat doar 25,71 % din PIB, agenții economici din vremea guvernului Isărescu rămânând să se descurce cu bani reali doar în limita unui procent din PIB egal cu 51,44 % – 25,71 % = 25,73 %, adică, 204.948,1 miliarde de lei, din care, trebuiau plătite salariile forței de muncă din economia comercială, profitul proprietarilor, dividendele, dobânzile, restituirea de împrumuturi ș.a.m.d.!

Dacă ar fi reușit să colecteze 31,50 % din PIB cum s-a stabilit în proiectul de buget pe anul 2000, atunci pentru consumul total ar fi rămas doar 19,94 % din PIB, adică suma de 158.828,8 miliarde de lei și diferența de 46.119,3 miliarde de lei ar fi trebuit s-o împrumute pentru un timp când va fi restituită cu plata unei chirii de utilizare cunoscute sub numele de dobândă.

La cererea lui Viorel Sălăgean care era Director al săptămânalului oamenilor de afaceri Adevărul Economic, am comentat timp de șapte ani de zile proiectele de buget ale României după datele primite de la Ministerul Finanțelor, Banca Națională, Institutul Național de statistică și Comisia de Buget-Finanțe a Camerei Deputaților. În urma acelor analize am observat că între proiectele anuale de încasări și de cheltuieli și realizările cu care se încheiau anii financiari existau o serie de nepotriviri, motiv care m-a determinat să caut și să obțin și alte informații suplimentare care să folosească la o eventuală îmbunătățire a posibilităților financiare ale economiei naționale.

În tabelul nr. 6 care urmează, este de observat evoluția în % din PIB a impozitelor indirecte și directe din capitolul de venituri ale bugetului național consolidat al României de unde rezultă că, niciodată T.V.A-ul colectat nu a corespuns cu cota stabilită prin lege. La fel s-a întâmplat și cu impozitul direct pe salarii și cu Contribuția pentru asigurări sociale.

Tabelul nr. 6. Principalele impozite și contribuții prelevate de stat între anii 1996-2009 pentru capitolul de venituri din bugetul consolidat al țării (în % din PIB)

Anul	P.I.B. miliarde lei	Bugetul conso- lidat	Total Venit buget. % PIB	Impozite indirecte, din care:				Impozite directe, din care:				Venituri % nefiscale	Venituri % din capital
				TVA %	Taxe Vamă %	Accize %	Alte imp. %	Salarii %	Venit global %	CAS %	Profit %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1996	108.919,6	Realizat	26,86	6,28	1,54	-	0,59	3,23	-	5,41	3,26	0,87	0,14
1997	252.950,7	Realizat	26,65	6,29	1,33	-	0,37	3,68	-	5,20	4,26	0,73	0,93
1998	371.193,7	Realizat	28,30	8,33	1,55	-	0,51	2,72	-	6,30	2,98	0,74	0,90
1999	539.356,9	Plan*	31,80	6,30	1,50	3,30	0,30	5,50	0,00	9,20	3,30	1,60	1,10
		Realizat	28,41	6,02	1,45	3,00	0,37	1,88	0,00	6,01	3,16	0,93	0,84
2000	796.533,7	Plan*	31,50	6,10	1,40	4,40	1,90	0,40	2,10	12,00	1,60	1,70	0,04
		Realizat	25,71	6,33	1,09	2,59	0,32	0,20	3,06	5,90	2,50	0,91	0,09
2001	1.154.126,4	Plan**	32,50	6,60	1,00	2,90	2,00	2,90		11,90	2,40	2,10	0,03
		Realizat	25,54	6,38	0,78	2,364	0,69	0,035	3,18	6,47	1,93	1,07	0,04
2002	1.512.256,6	Plan	31,80	6,50	0,70	2,70	-	3,10		12,10	2,30	1,80	0,02
		Realizat	24,42	6,91	0,62	2,15	0,76	0,02	2,73	6,36	2,00	0,97	0,05
2008	503.958,7	Realizat	26,05	8,11		2,46		0,003	3,65	6,20	2,59	0,007	?
2009	491.273,7	Realizat	31,00	6,99	0,0013	2,90		0,000	3,78	6,49	2,16	?	?

Sursa: Plan*, din Raportul privind proiectul bugetului de stat pentru anul 2000, pag.35, tabel nr.11. Plan** din Bugetul general consolidat pe anii 2000-2001 difuzat presei de către Guvern în 20.03.2001 și Proiectul de buget pentru anul 2002 elaborat de Min. Finanțelor din România. Pentru realizări s-au utilizat datele din Buletinele Statistice Lunare ale INS, nr.1 din 2000, nr.1 din 2001, nr.1 și 12 din 2002. Buletinele statistice lunare cu nr.12 din anii 2008 și 2009, plus nr.8 și 9 din anul 2010. Buletinele Statistice Lunare nr 12 din anii 1996-1998 și Rapoartele anuale BNR pentru anii 1997-1999. Rapoartele anuale BNR din anii 1995-2004. Veniturile în % PIB din col.4 ultimul rând le-am luat din art."Finanțele publice în 2014, revista Economistul nr.5 din 16.02.2015.

Taxa pe valoarea adăugată (TVA) a fost introdusă în anul 1993 în locul impozitului pe circulația mărfurilor și până în anul 1998 a fost constituită de o cotă generală de 18 % și 9 % pentru alimente, medicamente ș.a.m.d. În acel an, guvernul Vasile a ridicat-o la 22 % pentru a compensa reducerea cu 20 % a impozitelor directe pe veniturile foarte mari introdusă de guvernul Ciorbea.

În anul următor, același guvern a stabilit o cotă unică de 19 % care a fost aplicată până ce guvernul BOC a ridicat-o la 24 %. Datorită faptului că în România un procent de cca.70 % din producătorii de valoare adăugată nu plătesc TVA-ul și că prin lege s-a prevăzut ca la produsele exportate să fie restituită această taxă producătorilor nu avea cum și de unde să ajungă la buget o cotă de 19 %. Mai mult, după cum se vede și în tabel pentru anii 1996-2009, această situație a fost cunoscută și de organele care se ocupau de planificarea încasărilor de impozite pentru bugetul național care au planificat mai totdeauna cote mai mici decât cota oficială.

Eroarea fundamentală a constat din faptul că prin lege s-a stabilit ca TVA-ul să fie adăugat la produsele realizate de industria și agricultura țării scumpindu-le prețurile de vânzare a acestora și ca atare au constituit o sursă de reducere a consumului. Din această cauză, TVA-ul a fost și este considerat ca un fel de sancțiune aplicată producătorilor care realizează o valoare adăugată.

Atunci când guvernul actual (2015) condus de Victor Ponta a propus prin Codul Fiscal reducerea TVA de la 24 % la 19 % s-au găsit totuși o serie de ageamii sau adormiți să protesteze, deși această cotă putea fi și mai redusă decât 19 % sau ar putea fi extinsă cota de TVA de 9 % și la medicamente, energie electrică, benzină și gaze naturale.

Și în cazul colectării taxelor pentru Contribuția de Asigurări Sociale pentru pensii, șomaj și asistență medicală, situația a fost asemănătoare. Și la o cotă de 30 % din salariu (crescută pe parcurs la peste 40 %), partea cea mai mare de contribuție a revenit angajatorilor. Pe vremea guvernului condus de Adrian Năstase, s-a stabilit că CAS-ul se plătește doar pentru echivalentul a cinci salarii medii pe economie (vezi declarația ministrul de Finanțe Vosganian pe timpul guvernului din anii 2007-2008).

În ceea ce privește asigurarea veniturilor necesare bugetului în general și de asigurări sociale, în special, toate cele opt guverne post-decembriste ale României (1990-2008), nu au mers pe soluția extinderii bazei de impozitare, prin creșterea forței de muncă ocupate la nivelul normal pentru populația unei țări de peste 21 de milioane de persoane, ci au ales calea care li s-a părut lor că ar fi cea mai simplă, adică aceea a creșterii cotelor de impozite directe pe bunuri și taxe de la salariați și angajatori (patronat) și creștere de TVA și accize care să fie plătite în final de populație prin consum și de întreprinzători pe lucrările de investiții și pe consumul intermediar. Mărirea contribuțiilor de asigurări sociale pentru pensie, asistență medicală și șomaj, care se plăteau în timpul guvernului Năstase, dar și pe timpul guvernului Isărescu, sunt cuprinse în tabelul nr. 7 care urmează:

Tabelul nr.7. Cotele de contribuții sociale care trebuie plătite de salariați și angajatori în anul 2002

Categorii de plăți obligatorii către bugete, aplicate la salariu brut	Plăți în sarcina Salariaților	Plăți în sarcina Angajatorilor	Suma în % încasată de stat pentru fiecare salariat, în funcție de mărimea salariul brut
	% din salariul lunar brut	% suplim. peste salariul brut	
0	1	2	3
Cota de Asigurare pensie	9,5	24,5	34,0
Asigurarea de boală	6,5	7,0	13,5
Fond de șomaj	1,0	3,5	4,5
Total asigurări	17,0	35,0	52,0

Sursa: după datele prezentate în Adevărul Economic din 26.02.2003

Pentru a înțelege mai bine ceea ce se petrece în domeniul asigurărilor, în tabelul nr. 8 s-a calculat pentru nouă mărimi de salariu, sumele care sunt prelevate în contul asigurărilor sociale de pensie, de sănătate și de șomaj. Suma cotelor corespunzătoare celor trei tipuri de asigurări, este de 35 % (coloana 2) pentru angajatori și de 17 % pentru salariați (coloana 5), iar în coloanele nr. 3 și 6 din același tabel, sunt trecute sumele plătite de angajator și de salariat pentru aceleași nouă mărimi de salarii din anul 2002 (coloana nr.1 din tabelul nr.8) când un dolar era egal cu 33.055 lei. Efectul cumulat al acestor cote transformat în moneda națională este reprezentat în coloana nr.8 din tabelul nr.8 prin sumele pe care le încasează organele fiscale ale statului pentru fiecare din cele 9 mărimi de salarii luate pentru exemplificare.

Dacă adăugăm și impozitul direct de 16 % pe salariu brut, se ajunge în situația că Fiscul încasează mai mult decât primește angajatul ca salariu net. Așa se face că la 10.000 de dolari salariu brut, pe care îl plătește proprietarul unei televiziuni, unuia din angajații săi de frunte (ultimul rând din tabel), proprietarul mai plătește un adaos de 3.500 de dolari pentru asigurări, ridicând suma cheltuită de el pentru acel salariat la 13.500 de dolari. Din cei 10.000 de dolari salariu brut, asigurările reprezintă 1.700 de dolari, iar impozitul (cota unică) încă 1.600 de dolari, care fac împreună 3.300 dolari. Scăzuți din 10.000, salariul net ajunge să fie de 6.700 de dolari. Fiscul primește așa dar, 3.500 de la angajator și 3.300 de la salariat, ceea ce înseamnă 6.800 de dolari, adică o sumă mai mare decât revine salariatului pentru munca sa! Când salariul brut este de 1.000 de dolari, atunci Fiscul încasează 680 de dolari, salariatul 670 de dolari și angajatorul plătește 1.350 de dolari. Și dacă salariul brut al unui angajat este de 10.000 de lei, statul încasează 6.800 de lei. Și în ciuda unei afaceri așa bănoase, guvernele României au fost între anii 1990-2001, campioane în desființarea locurilor de muncă!

Tabelul nr. 8. Salariul lunar brut și sumele încasate de Administrația Financiară în contul asigurărilor sociale

Nr crt .	Salariu lunar brut	Salariul brut + adaosul ptr. asigurări sociale, plătite de Firme			Cotizațiile de asigurări sociale plătite de salariați din salariul brut		Salariul brut minus asigurațiile sociale (col.6-col.1) din care se va scade impozitul pe salariu	Prelevări ale Finanțelor publice (col.3+col.6) pentru asigurări sociale (fără impozite)		
		Adaosuri firme la salariul brut ptr. bugetele de asigurări sociale		Suma totală plătită de Firmă col.3+col.1				Suma încasată col. 3 + col. 6	Raport între col.8 și:	
									Salariul brut	Plăți Firmă
	dolari	%	dolari	dolari	%	dolari	dolari	dolari	%	%
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	48	35,00	16,80	64,80	17,00	8,16	39,84	24,96	52,00	38,52
2	75	35,00	26,25	101,25	17,00	12,75	62,25	39,00	52,00	38,52
3	167	35,00	58,47	225,51	17,00	28,40	138,60	86,87	52,00	38,52
4	300	35,00	104,39	404,39	17,00	51,00	249,00	155,39	52,00	38,52
5	600	35,00	182,77	782,77	17,00	102,00	498,00	284,77	52,00	38,52
6	1.000	35,00	350,00	1.350,00	17,00	170,00	830,00	520,00	52,00	38,52
7	3.000	35,00	1.050,00	4.050,00	17,00	510,00	2.490,00	1.560,00	52,00	38,52
8	4.126	35,00	1.444,00	5.570,00	17,00	701,00	3.425,00	2.145,00	52,00	38,52
9	10.000	35,00	3.500,00	13.500,00	17,00	1.700,00	8.300,00	5.200,00	52,00	38,52

Indiferent de mărimea salariului brut, valoarea raportului dintre suma încasată de Fisc și salariul brut rămâne constantă și anume egală cu 52,0 % din mărimea salariului brut. Dacă aceleași sume de bani le raportăm la suma plătită de angajator (col. nr. 4), cota scade la 38,52 %! Întrucât pe lângă această cotă de 38,52 %, Fiscul mai încasează și impozitul direct pe salariu de 16 % (cotă valabilă începând cu 01.01.2005), suma celor două cote prelevate reprezintă 54,52 % din suma banilor plătiți de angajator pentru fiecare salariat în parte! Așa dar, mai mult de jumătate din banii pe care-i plătește angajatorul din agricultură, industrii și servicii, ajung la buget și la asigurările sociale! Având în vedere că această sumă intră în costul factorilor care dau valoarea adăugată și că pentru determinarea costurilor la prețul pieții, la costul factorilor se mai adaugă și taxa de 19% pe valoarea adăugată, socotiți singuri ce proporție din preț depinde de voința statului și câți bani din suma totală mai rămâne să depindă de angajator!

În situația aceasta, ce măsuri ar mai putea să adopte conducerea unei firme pentru creșterea productivității muncii pe salariat? Cum ați reacționa d-vs în calitate de beneficiar al unei lucrări făcute de un instalator care trebuie să dubleze costul orei sale de muncă, pentru a putea ca din banii încasați, să-și plătească taxele și impozitele către Fisc? Cum ați reacționa, dacă profesorul care vă meditează copilul la matematică, să zicem, în dorința de a nu face evaziune fiscală, vă anunță că tariful pe care-l plăteți până atunci, s-a mărit de 2,2 ori pentru a putea plăti către fisc cota de 54,52 % reprezentând impozitul și asigurările?

Surprinzător este că multora dintre parlamentari, miniștri și oameni politici, nu le-a păsat și nici nu le pasă! Au uitat, se vede că dezinteresul, întotdeauna costă! Din păcate nu pe ei ci pe alegători! Și culmea este că, tocmai acele persoane care câștigă bine și foarte bine, beneficiază și de case de sănătate speciale și de pensii cu mult mai mari decât media pe țară!

Pentru motive de evaziune fiscală, ANAF, aparținând de același guvern al României, a scos la vânzare activele firmelor productive care nu și-au plătit CAS-urile, indiferent dacă acestea erau proprietate privată sau publică, sau dacă erau Regii autonome nebugetare ale statului sau ale Administrațiilor locale. În schimb, neplata contribuțiilor sociale de către stat pentru salariații săi, printre care și salariați ANAF, nu le-a dat prin cap că reprezintă tot o evaziune!

Nu încercăm să susținem că aceste cotizații prelevate de stat ar trebui anulate, deoarece statul se află în situația de a nu mai avea de unde să colecteze veniturile de care are nevoie pentru a plăti asistența medicală, pensiile și ajutoarele de șomaj pentru funcționarii statului, pentru armată și poliție. Practica actuală cu cheltuieli de lux din bugetul de sănătate prin importuri de medicamente scumpe și spitalizări în străinătate, trebuie stopată și corelată, nu cu veniturile și cheltuielile din țările dezvoltate din Uniunea Europeană, ci cu ceea ce realizează România în activitatea productivă. Intervenții chirurgicale pe coloană și transplanturi de organe, se realizează și în România cu prețuri de trei ori mai reduse! Legea trebuie să fie egală pentru toți și nu să facă posibile interpretări favorizante pentru unii și defavorizate pentru alții.

Sigur că se poate spune că procentul mare la care a ajuns CAS-ul în România, s-a datorat unor motive de forță majoră, provocate de faptul că peste 44% din forța de muncă existentă în anul 1989 și plătitoare de impozite și-a pierdut locul de muncă, în urma „reformelor” efectuate între anii 1990 și 2006! Dar tot atât de adevărat ar mai fi și faptul că această situație, nu este rezultatul activității patronatului și al salariaților, ci al guvernelor post decembriste! Cu alte cuvinte, este vorba de ceea ce s-ar putea numi „producția efectivă în domeniul economiei naționale” a membrilor guvernelor și a membrilor celor două Camere ale Parlamentului!

De fiecare dată, guvernul a calculat mai întâi necesarul de bani pentru anul bugetar respectiv, pe care la împărțit după aceea la valoarea PIB-ului și a obținut valoarea cotei, care a rezultat că ar trebui s-o preleveze de la creatorii de valoare adăugată ca venit la bugetul asigurărilor sociale! Doar atâta i-a interesat și nimic mai mult! Despre restul, și-au zis probabil, că este cazul ca managerii să-și bată capul, pentru că, „de aceea sunt Societăți Comerciale”, cum îi sfătuia d-l Petre Roman în anul 1991, pe conducătorii unor firme din Brașov care primiseră prin lege această formă de organizare!

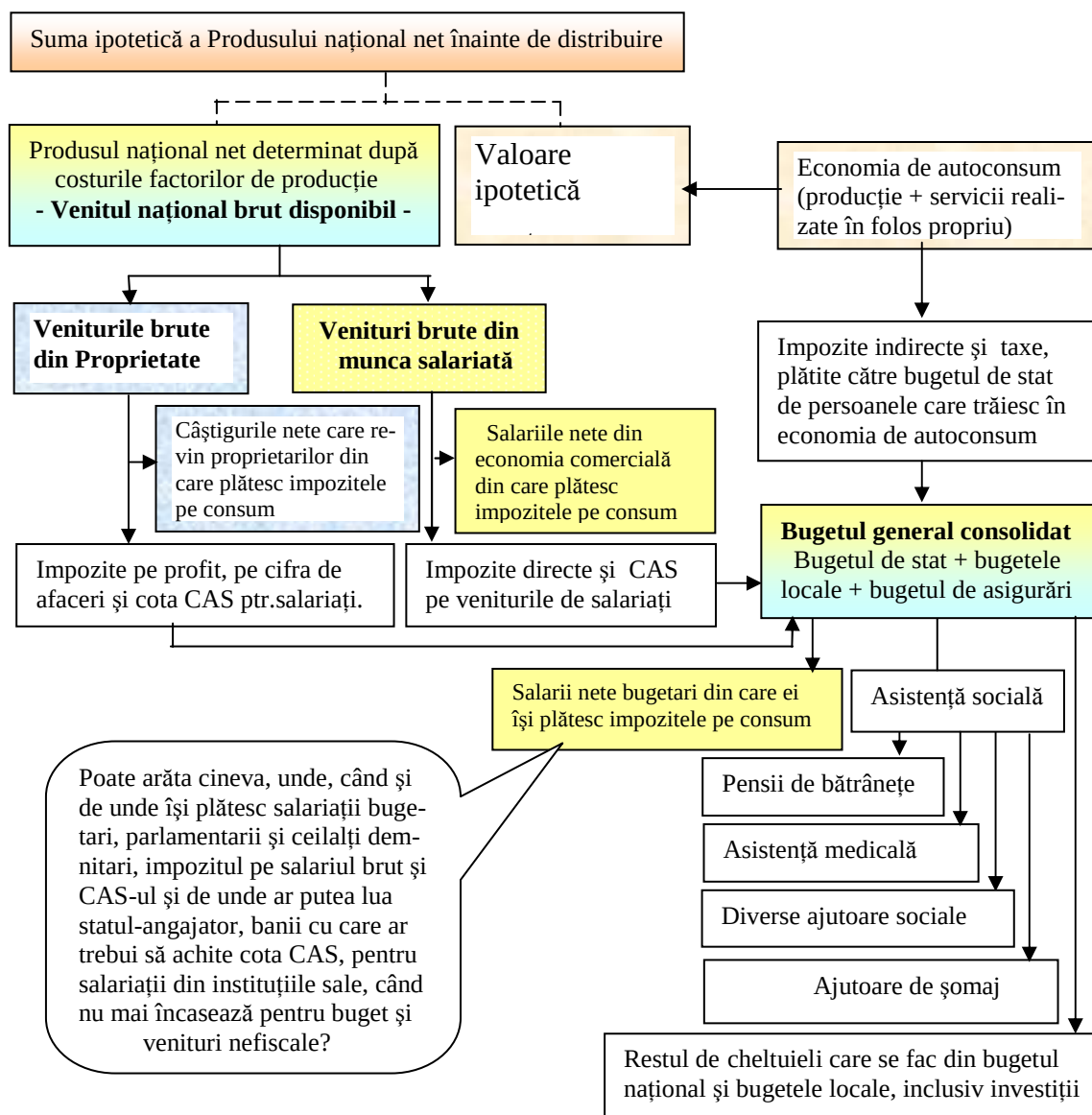

Fig. nr. 7. Schema distribuirii primare și secundare a venitului național la costul factorilor de producție

O altă cauză ar mai fi aceea a numărului prea mare de funcționari bugetari pentru care statul nu plătește cota de 35 % de CAS, datorită absenței din buget a unor fonduri nefiscale, care rezultă din veniturile care se cuveneau statului în calitate de proprietar, la care, guvernul Roman a renunțat în 1990, cedându-le întreprinderilor din proprietatea statului.

După cum se poate observa de pe schema din fig. nr.7, salariații statului nu plătesc CAS-ul și nici impozitul direct pe venit, întrucât și teoretic și practic, salariul lor brut este egal cu salariul net și cu suma de bani plătită din buget. Operațiunea care se face în mod formal pe statul de plată este menită de a ascunde această situație, pe care unii dintre beneficiari au folosit-o la justificarea unor case de asigurări care să-i deservească numai pe ei, din fondurile prelevate de la cei care lucrează în economia comercială și serviciile private. Urmăriți schema din fig. nr. 7 și observați că pentru orice sumă plătită de bugetari către Fisc, angajatorul (adică statul sau reprezentanții acestuia) ar trebui să i-o asigure în plus peste salariul net pe care-l încasează, indiferent dacă este un CAS sau un impozit pe salariu. Țările Europene dezvoltate, au luat măsura reglementării prin lege a acestei situații și ca atare, întotdeauna, salariu brut = salariu net încasat. Și ar mai fi ceva: Nici-un spor sau adaos nu se ia în considerare la calculul pensiei, cu excepția siderurgiștilor care lucrează la furnale și cuptoare și a minerilor care lucrează în abatajele din subteran!

Faptul că 20-30 % din numărul de salariați din România sunt bugetari, reprezintă practic o cheltuială peste posibilitățile bugetului țării, iar numărul lor de azi ar corespunde doar pentru situația în care numărul de salariați din economia comercială ar fi dublu față de cel actual.

Și tot pe aceeași schemă cu nr. 7 se poate observa și faptul că, economia de autoconsum, care se măsoară în bani virtuali, nu aduce la buget nici-un fel de impozit direct sau CAS! Așa că, atunci când se afirmă că Bugetul reprezintă 30 % din PIB, în realitate este mai mare pentru cei care plătesc lunar CAS-ul planificat, adică pentru cei care lucrează în economia comercială. În anul 2000 când economia de autoconsum a fost de 29,32 %, ponderea bugetului în PIB-ul calculat fără economia de autoconsum, a fost de 37,75 % în loc de 26,68 cât a fost raportat!

Potrivit datelor din col.nr.11 din tabelul nr. 6, în cei patru ani analizați (1999-2002) Planul de venituri bugetare a luat în considerare un CAS între 9,20 % din PIB în 1999, și 12,10 % din PIB în anul 2002. La realizări, procentele obținute au fost doar între 5,91 % și 6,47 % din PIB.

Ce se poate constata dacă se face o astfel de analiză a bugetului României de asigurări sociale din anul 2006? Potrivit Buletinului Statistic Lunar nr.12/2006, în capitolul venituri din Execuția Bugetului Asigurărilor sociale de stat pe anul 2006, suma Contribuțiilor pentru asigurări sociale plătite de angajatori a fost de 13.414,6 milioane lei noi. Valoarea Cotizațiilor pentru asigurări sociale datorate de asigurați, a fost de 5.958,6 milioane lei noi. Suma lor a fost egală cu 19.373,2 milioane lei noi. Raportate la PIB-ul de 342.418 milioane lei noi din 2006, reprezintă 5,658 % din PIB.

Cei mai mulți dintre cei care nu au plătit CAS-ul aparțin categoriilor funcționarilor bugetari ai statului, precum și din economia speculativă, salariații din instituțiile mass-media, Fundațiilor și ONG-urile societății civile și nu în ultimul rând statul în calitatea sa de angajator.

Din cauza permisivității introduse de Sistemul European de Contabilitate 1995 și a indiferenței economiștilor și statisticienilor din România, care au trecut-o cu vederea sau nu au vrut să-și bată capul și cu abaterile acestea pe care noul sistem SEC 95 le-a introdus în circuitul determinării prin calcul a valorii adăugate, s-a ajuns în situația că la dispoziția guvernelor și a cheltuielilor din cadrul economiei naționale să fie doar o parte din ceea ce se raportează în mod legal. ***Restul de 48,56 % din PIB nu se regăsește în planul de cheltuieli, deoarece 29,38 % sunt calculați în valori virtuale***, în timp ce 16,37 % plus 3,81 % din PIB reprezintă salariile plătite din bugetul național consolidat, pe baza cărora se raportează după aceea o valoare adăugată, care este practic o dublă raportare! O parte din venitul național realizat este transformată în salarii pentru bugetari, după care aceleași salarii sunt luate în considerație la determinarea altei valori adăugate cu ajutorul căreia PIB-ul din anul 2000 a crescut cu 20,18 %! Această creștere este de fapt una virtuală și nu una reală și pipăibilă în moneda națională. O parte din presa scrisă și televiziunile din România, neștiind despre ce este vorba, au lansat ideea că diferența de la 51,44 % din PIB la 100 % din acesta a dispărut prin furt direct. ***Și foarte repede „tânțarul a devenit armăsar” pentru ca între anii 2004-2014 să ajungă elefant!***

Neluându-se în seamă această realitate, mai mulți economiști care s-au pregătit pentru a fi contabili sau bancheri, funcționari ai fiscului sau cadre didactice, economiști pentru microeconomie sau pentru activitățile de comerț și export-import, au crezut că fac un serviciu economiei naționale și bugetului național intervenind cu propuneri care erau normale până la introducerea Sistemului European de Conturi 1995.

Așa a apărut printre alții, d-l Lucian Croitoru-consilier al Guvernatorului BNR care a propus creșterea mărimii veniturilor la buget la 50 % din PIB, în timp ce tânărul istoric Mihai Răzvan Ungureanu care a fost numit în primăvara anului 2012 în funcția de Prim ministru a promis că va crește la 40 % din PIB mărimea sumelor ce vor fi prelevate ca venit la bugetul național! Dar până la urmă propunerile lor nu au putut fi aplicate și

capitolul de venituri al bugetului național consolidat nu a depășit 31 % din PIB până în anul 2009.

Între anii 2010-2011 am participat la o serie de consfătuiri ale AGER ca invitat personal a președintelui acestui for, d-l prof. dr. Gh. Zaman - membru corespondent al Academiei Române unde îndeplinea și funcția de vice-președinte executiv al Secției de științe economice. În una din ședințe, Rectorul de atunci al Universității de vest (Timișoara) a prezentat o analiză a rezultatelor statistice ale economiei naționale rezultate în anul anterior. La discuții l-am întrebat cât din PIB-ul anual realizat este compus din valori virtuale, la care mi-a răspuns că nu cunoaște problema și că în rapoartele INS nu se precizează nimic în acest domeniu. Atunci am continuat să-i relatez pe scurt care este situația și i-am promis că-i voi trimite și o carte pe care am publicat-o, unde v-a putea găsi mai multe explicații și detalii despre această problemă. Dintre cei cca. 25 de participanți, singurul care a avut o reacție a fost moderatorul, la data aceea decan al unei facultăți din cadrul ASE și vicepreședinte al AGER care a spus (redau din memorie) „Foarte interesant! Nu m-am așteptat ca în cazul României un om din străinătate să aibă preocupări pe acest domeniu”.

Deoarece țările dezvoltate nu au astfel de probleme pentru că au asigurată baza materială pe care România și celelalte țări foste socialiste azi membre ale UE nu o au, situația nu se va modifica așa că României nu-i rămân prea multe soluții care s-o ajute. Din acest motiv, ar fi necesar ca INS să fie organizat să țină două rânduri de evidențe, adică, una conform cerințelor Consiliului Europei și ale Parlamentului European și alta cu problemele pe care SEC 1995 le-a introdus.

Unele din țările membre în Uniune, au primit sume mari de bani din bugetul comunitar pentru a-și subvenționa construcția de noi capacități de producție în industrie și agricultură, altele i-au cheltuit pentru pensii, creșteri de salarii, asistență medicală etc. În anul 2008, pensia medie în Grecia a fost de 1.610 Euro/lună, în timp ce în Germania a fost de numai 754 Euro/lună. Majoritatea țărilor care au fost sponsorizate (subvenționate) au cheltuit cele mai mari sume pe construcția de noi infrastructuri cu prețuri umflate care a îmbogățit nu numai pe antreprenorii necистиți ci și pe funcționarii corupți ai statului. Pentru ca deficitele bugetare să nu depășească valoarea de 3 % în UE, toți au utilizat acoperirea cu economia de autoconsum și creșterea ponderii valorilor imaginare „realizate” de salariații statului ale căror salarii sunt plătite din buget !

Din datele prezentate în tabelul următor rezultă că la finele anului 1985, din cele 17 țări, doar cinci au realizat creșteri față de anul 1980! Restul, căderi pe linie! În următorii cinci ani, situația raportată în coloana 7 (anul 1990) arată creșteri ale bunăstării sau prosperității! Nu se pomeneste nimic de economia de autoconsum determinată în valori virtuale, ne oficializată atunci, deși era practică în Marea Britanie (Anglia) încă de prin anii 70.

Tabel nr. 9. Ajustarea îndoielnică de după anul 1980 a valorilor PNB/loc (în dolari) raportat anual de SUA și de 14 țări din Uniunea Europeană, plus Elveția și Japonia

Nrc	Denumirea Țări	1980		1985		col. 4 minus col. 2		1990		col. 7 minus col. 4		1995		col. 10 minus col. 7		2000		col. 13 minus col. 10		2005		col. 16 minus col. 13		2010		col. 19 minus col. 16	
		PNB/loc	rang	PNB/loc	rang	PNB/loc	rang	PNB/loc	rang	PNB/loc	rang	PNB/loc	rang	PNB/loc	rang	PNB/loc	rang	PNB/loc	rang	PNB/loc	rang	PNB/loc	rang	PNB/loc	rang	PNB/loc	rang
1	SUA	11.360	2	16.400	4	6	5	21.790	7	9	8	26.980	10	5.190	12	34.100	13	7.120	15	41.889	16	7.790	18	47.744,8	19	20	21
2	Anglia	7.920	15	8.390	27	+ 5.040	6	16.100	19	+ 7.710	9	18.700	19	2.600	5	24.450	15	5.750	4	36.508	4	+ 12.058	9	39.086,9	13	+ 2.578,9	
3	Austria	10.230	24	9.150	24	- 1.080	27	19.060	14	+ 9.910	14	26.890	9	7.830	15	25.220	9	- 1.670	7	36.176	7	+ 11.956	7	48.234,8	7	+ 12.058,8	
	Belgia	12.180	11	8.450	26	- 3.730	26	15.540	21	+ 7.090	21	27.710	6	12.170	14	24.540	14	- 3.170	11	35.387	11	+ 10.093	9	47.428,4	9	+ 12.041,4	
5	Danemarca	12.950	9	11.240	15	- 1.710	15	22.080	8	+ 10.840	8	29.890	5	7.810	6	32.280	6	2.390	3	47.768	3	+ 12.488	2	61.054,8	2	+ 13.286,8	
6	Finlanda	9.720	22	15.870	7	+ 6.150	7	26.040	3	+ 10.170	3	20.580	15	- 5.460	10	25.130	10	4.550	8	36.820	8	+ 11.690	6	48.946,2	6	+ 12.126,2	
7	Franța	11.730	13	9.550	21	- 2.180	21	19.490	13	+ 9.940	13	24.990	11	5.500	16	24.090	16	- 900	12	34.935	12	+ 10.845	10	44.757,9	10	+ 9.822,9	
8	Germania	13.590	7	10.940	16	- 2.650	16	22.320	6	+ 11.380	6	27.510	7	5.190	11	25.120	11	- 2.390	13	33.890	13	+ 8.770	11	44.250,9	11	+ 10.360,9	
9	Italia	6.480	27	6.520	34	+ 40	34	16.830	17	+ 10.310	17	19.020	17	2.190	20	20.160	20	1.140	14	30.073	14	+ 9.913	14	37.292,0	14	+ 7.219	
10	Olanda	11.470	14	9.180	22	- 2.290	22	17.320	15	+ 8.140	15	24.000	13	6.680	12	24.970	12	970	6	38.248	6	+ 13.278	4	51.882,8	4	+ 12.246,8	
11	Suedia	13.520	8	11.890	13	- 1.630	13	23.660	5	+ 11.770	5	23.750	14	90	8	27.140	8	3.390	5	39.636	5	+ 12.496	3	53.530,1	3	+ 13.894,1	
12	Grecia	4.520	33	3.550	45	- 970	45	5.990	40	+ 2.440	40	8.210	34	2.290	31	11.960	31	3.750	16	20.281	16	+ 8.256	16	29.583,4	16	+ 9.302,4	
13	Irlanda	4.880	31	4.840	39	- 40	39	9.550	29	+ 4.710	29	14.710	24	5.160	17	22.660	17	7.950	2	48.525	2	+ 25.865	5	50.147,2	5	+ 1.622,2	
14	Portugalia	2.350	53	1.970	63	- 380	63	4.900	47	+ 2.930	47	9.740	30	4.840	32	11.120	32	1.380	17	17.376	17	+ 6.256	17	23.525,7	17	+ 6.149,7	
15	Spania	5.350	30	4.360	42	- 990	42	11.020	26	+ 6.660	26	13.580	26	2.560	25	15.080	25	1.500	15	25.914	15	+ 10.834	15	33.525,6	15	+ 7.614,6	
16	Elveția	16.440	4	16.380	8	- 60	8	32.680	1	+ 16.300	1	40.630	2	7.950	2	38.140	2	- 2.490	1	49.352	1	+ 11.312	1	83.182,1	1	+ 33.830,1	
17	Japonia	9.890	20	11.330	14	+ 1.440	14	25.430	4	+ 14.100	4	39.640	3	14.210	3	35.620	3	- 4.020	10	35.484	10	- 136	12	42.785,5	12	+ 7.301,5	

Legendă: rang = locul ocupat în clasamentul națiunilor după mărimea PNB/locuitor (din 194 țări); Culoarea roșie indică realizări în minus.

În coloanele 2, 4, 7, 10, 13, 16 și 19 sunt prezentate valorile PNB/locuitor obținute de 17 țări, și rangul în ierarhia mondială în coloanele alăturate, iar în coloanele 6, 9, 12, 15, 18 și 21, plusul sau minusul de PNB/locuitor realizat față de perioada de cinci ani anterioară.

Din comparația cifrelor din coloana nr. 7, ajungeți în mod sigur la concluzia că „realizările” din 1990, sunt nu numai exagerate ci și incredibile!

Urmăriți evoluția raportărilor Greciei și Irlandei și rangul ocupat de aceste țări în ierarhia țărilor lumii după PNB pe locuitor.

După ce în anul 1985 ocupa locul 45 din lume după acest indicator, Grecia a ajuns pe locul 31 în anul 2000 când a raportat că a realizat 11.960 dol/locuitor. După alți 5 ani, a raportat 20.281 dol/loc în 2005 când a ajuns pe locul 16!

Irlanda s-a aflat în anul 1985 după mărimea aceluiasi indicator pe locul 39 din lume. În anul 2000 a pretins că a realizat 22.260 dol/locuitor, adică de 4,68 de ori PNB-ul pe locuitor din anul 1985. În anul 2005 a raportat o realizare de 48.525 dol pe locuitor, adică un plus de 25.685 dol/loc în cinci ani și s-a clasat pe locul doi în lume, în timp ce SUA cu 41.899 s-a situat pe locul 4!

Tabelul nr. 10 - partea I-a. Valorile din anul 2010 ale PIB-ului total raportat de primele 9 țări din tabelul nr. 2, deficitul bugetar admisibil și mărimea exportului net realizat.

Nr. crt.	Denumirea indicatorului	Unitatea de măsură	SUA	Marea Britanie	Austria	Belgia	Danemarca	Finlanda	Franța	Germania	Italia
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	PIB-ul total Raportat în anul 2010	Miliarde dolari	14.658,0	2.416,7	411,8	511,7	337,5	261,4	2.802,6	3.623,3	2.245,8
2	Deficit bugetar admisibil în anul 2010 3% din PIB	Miliarde dolari	439,7	72,50	12,35	15,35	10,13	7,84	84,08	108,70	67,37
3	Export FOB	Mld. dol	1.278	762	158	560	105	6	60	1.391	90
4	Import CIF	Mld. dol	1.912	595	165	655	92	75	655	1.169	529
5	Export net	Mld. dol	- 634	+167	- 7	- 95	+ 13	+ 1	- 95	+222	- 39

Tabelul nr. 10 -partea II-a. Valorile din anul 2010 ale PIB-ului total raportat de următoarele opt țări din tabelul nr. 2, deficitul bugetar admisibil și mărimea exportului net realizat.

Nr. crt.	Denumirea indicatorului	Unitatea de măsură	Olanda	Suedia	Grecia	Irlanda	Portugalia	Spania	Elveția	Japonia
0			12	13	14	15	16	17	18	19
1	PIB-ul total Raportat în anul 2010	Miliarde dolari	857,7	497,9	333,8	223,20	250,1	1.540,8	643,1	5.459,0
2	Deficit bugetar admisibil în anul 2010 3% din PIB	Miliarde dolari	25,73	14,94	10,01	6,70	7,50	46,22	19,29	163,77
3	Export FOB	Mld. dol	540	183	23	130	79	270	228	767
4	Import CIF	Mld. dol	481	172	69	66	95	345	205	690
5	Export net	Mld. dol	+59	+ 11	- 46	+ 64	-16	-75	+ 23	+ 77

8. Cum se poate afla mărimea veniturilor lunare nominale care ajung în gospodăriile populației

Pentru a fi corecte toate măsurile de aplicare a unor impozite directe sau indirecte precum și orice măsuri conjuncturale, inclusiv a celor de austeritate, guvernele au obligația ca mai întâi de toate să verifice dacă categoriile de populație care alcătuiesc gospodăriile populației au posibilitatea să suporte sau nu o creștere de impozite sau au nevoie de o scădere a acestora.

Întrucât am constatat că unele raportări de realizări pot fi puse sub semnul îndoielii sau că unele preținse participări la consumul gospodăriilor populației sunt confuze, am apelat la rezultatele „Anchetei integrate” efectuate în Gospodăriile populației în perioada iulie 1999 - iunie 2000 de către Institutul Național de Statistică al României (INS) și publicate în Buletinul „Veniturile, Cheltuielile și Consumul Populației”, nr. 2/2000. Cercetarea INS a fost efectuată pe un eșantion de 36.000 de locuințe situate în 501 de localități urbane și rurale. Valorile medii ale veniturilor, cheltuielilor și consumului populației, au fost determinate cu o probabilitate de 97 %, atât pe total cât și pe mediul urban și rural precum și pe categorii de ocupații (salariați, patroni, țărani, șomeri și pensionari) și prezentate opiniei publice în buletinul nr.2/2000, intitulat „Veniturile, cheltuielile și consumul populației”. O sinteză a veniturilor totale nominale care ajung la populație, inventariate de cercetătorii de la INS, care să ajute la formarea unei imagini generale asupra modului în care își rezolvă românii problema veniturilor necesare consumului, este cuprinsă în tabelul 11.

Tabelul nr. 11. Veniturile lunare nominale ale gospodăriilor populației din România, în perioada 01.07.1999 - 01.07.2000

	Categoria de Venituri	Salariați	Patroni	Șomeri	Pensionari	Țărani	Media pe total gosp.
0	1	2	3	4	5	6	7
	Total venituri nominale (A+B+C)	3.856.861	5.581.679	2.269.257	2.284.149	2.524.416	2.775.342
A	Venituri bănești, din care	3.216.356	4.878.990	1.511.330	1.387.166	1.022.448	1.922.083
A1	Salarii brute, prime, sporuri	2.866.126	1.188.130	557.967	272.504	154.622	1.034.322
A2	Alte surse, din care :	87.858	3.518.745	207.117	170.030	666.106	240.128
A2a	- Activități pe cont propriu	38.498	3.186.470	113.419	120.641	198.990	109.846
A2b	- Venituri din vânzări	40.158	214.165	71.067	40.692	443.708	118.311
A2c	-Chirii, dobânzi, dividende	8.795	118.110	18.399	7.680	8.795	9.857
A3	Venituri din prestații sociale,	184.483	149.280	473.482	887.053	141.641	564.321
	din care, Pensii asigurări sociale	63.843	57.303	63.675	832.509	56.897	462.870
A4	Alte venituri bănești	77.889	22.835	272.764	57.579	60.111	83.312
B	Gratuități	21.143	44.016	11.342	22.840	14.792	20.445
C	Autoconsum produse agrare	619.362	658.673	746.585	874.143	1.487.144	832.814
	% Venituri bănești în Venit nominal	83,39	87,41	66,60	60,73	40,50	69,26

Sursa: INS-București, Veniturile, Cheltuielile și Consumul Populației, buletin nr.2/2000

După sursele de formare a veniturilor nominale ale gospodăriilor populației în totalul veniturilor unei gospodării (determinate de INS în anul 2000), structura medie a acestora a reprezentat în anul 2000, un procent de 69,26 % (col.4), din care, doar 37,27 % au fost salarii brute, față de 77,12 % (col. 2) și respectiv 46,89 % din 1995. În același timp, 20,33 % reprezentau venituri din pensii, ajutoare de șomaj, alocații pentru copii, ajutoare handicapați, burse, față de 17 % în 1995.

Un procent de 0,74 % din total, l-au reprezentat gratuitățile și reducerile de prețuri din partea angajatorului (tichete de masă, energie electrică, cărbune, etc.) acordate propriilor salariați, în timp ce 30 % din venitul total, l-a reprezentat consumul de produse obținute în gospodăria proprie (față de 22,50 % în anul 1995!), extremele fiind de 58,91 % în cazul gospodăriilor țărănești și 11,8 % în cazul familiilor de patroni!

Compareate cu rezultatele anchetei integrate în gospodăriile populației din anul 1995 (Cap.5.1 din Statistica socială-culegere de date, București 1996), se constată că pe parcursul a patru ani s-a produs o reducere de cca. 8 puncte procentuale a proporției de venituri bănești în volumul veniturilor nominale (de la 77,12 % la 69,25 % din rândul A) și o creștere a veniturilor nemonetizate, de la 22,50 % în anul 1995 la ponderea de 30,00 % determinată în perioada anchetei integrate efectuate între iulie 1999 și iunie 2000! Mărimile în % obținute, le-

am considerat ca procente standard din PIB ale veniturilor medii anuale disponibile pentru consumul populației.

Într-o discuție de circa 2 ore avută în anul 2011 cu d-l Vergil Voineagu, atunci președinte al INS, domnia sa a recunoscut că INS are această posibilitate, dar Consiliul Europei dorește să introducă un alt parametru ceva mai sofisticat..

Tabelul nr. 12 Bugetul mediu de venituri lunare ale gospodăriilor populației din România anilor 1995 și 2000

	Categorii de venituri	1995		1999-2000	
		%	%	%	%
0	1	2	3	4	5
I.	Sumă venituri nominale (A+B+C) din tabel 2	100,00	-	100,00	-
A	Venituri bănești, din care:	77,12	100,00	69,26	100,00
A1	Salarii brute, sporuri, prime, etc.	46,89	60,80	37,27	53,81
A2	Alte surse, din care:	10,52	13,64	8,65	12,49
	Bani de la Soc. și Asoc. Agricole	0,34	9,44	0,08	1,09
	Activități pe cont propriu	4,82	6,25	3,96	5,71
	Venituri din vânzări	5,08	6,69	4,26	6,15
	Dobânzi, dividende, chirii, etc.	0,20	0,27	0,35	0,51
A3	Alte venituri bănești	2,71	3,51	3,00	4,33
A4	Venituri din prestații sociale, din care	17,00	22,05	20,33	29,35
	Pensii de asig. sociale (medie)	13,42	17,40	16,68	24,08
	Ajutor șomaj și de sprijin	1,09	1,42	1,26	1,82
B	Gratuități și reduceri de la angajator	0,37	-	0,74	-
C	Consum de produse agricole proprii	22,50	-	30,00	-

Sursa: INS, Veniturile, Cheltuielile și Consumul Populației, buletin nr.2/2000
INS (fost CNS), Statistica socială-culegere de date, București, 1996

9. Stadiul economic existent în anul 2000 în România în raport cu țările Uniunii Europene.

Experiența omenirii din partea a doua a secolului XX, a dovedit că acoperirea cu bani a nevoilor de bază ale oamenilor nu se face ca urmare a unei voințe divine sau jefuindu-i pe alții ori instituțiile statului, ci este rezultatul activității productive fizice și intelectuale a membrilor întregii societăți. *Regula generală a bunăstării spune că, la nivelul unei țări, nevoile fundamentale ale tuturor locuitorilor sunt satisfăcute numai atunci când, partea din populație care reprezintă ultimii 20% din partea de jos a clasamentului gospodăriilor populației după venit (adică săracii și familiile cu venituri mici), reușesc să obțină un venit suficient de mare care să le asigure banii necesari pentru acoperirea acestor trebuințe.* Într-o lume alcătuită din țări având grade diferite de civilizație și de dezvoltare economică, este imposibil de realizat o egalizare a nivelurilor de trai, chiar și în interiorul unei țări, așa că este o naivitate să se creadă că o astfel de egalitate va putea fi realizată vreodată. Nevoile oamenilor sunt diferite dar și limitate de posibilitățile lor materiale.

Comarate cu rezultatele anchetei integrate în gospodăriile populației din anul 1995 (Cap.5.1 din Statistica socială-culegere de date, București 1996), se constată că pe parcursul a patru ani s-a produs o reducere de cca. 8 puncte procentuale a proporției de venituri bănești în volumul veniturilor nominale (de la 77,12 % la 69,25 % din rândul A) și o creștere a veniturilor nemonetizate, de la 22,50 % în anul 1995 la ponderea de 30,00 % determinată în perioada anchetei integrate efectuate între iulie 1999 și iunie 2000! Mărimile în % obținute, le-am considerat ca procente standard din PIB ale veniturilor medii anuale disponibile pentru consumul populației.

Dacă o țară subdezvoltată sau în curs de dezvoltare, tratează problema distribuției venitului național în modul în care aceasta este rezolvată azi în țările dezvoltate (bogații să devină și mai bogați!), face ca prosperitatea locuitorilor săi să nu poată fi îmbunătățită niciodată. Decalajul înregistrat de economia națională a României la finele anului 1989, indica o rămânere în urmă față de media realizată de țările membre atunci în Uniunea Europeană, egală cu două stadii de dezvoltare, după ce în deceniul opt reușise să ajungă în stadiul industrial-agrar. Schema din

figura nr. 8, prezintă în mod sugestiv poziția României față de media obținută de Uniunea Europeană în anul 2000.

Și într-o astfel de situație nu credeți că este normal să fiți întrebați „ce fel de economiști au fost aceia care v-au sfătuit să privatizați industria existentă”, care a însemnat o lichidare indirectă aproape a tot ceea ce a fost realizat între anii 1950-1990?

Pentru a cere și a primi salarii și pensii egale cu cele din țările dezvoltate economic, este necesar ca economia națională să se dezvolte și **să parcurgă mai întâi cele două stadii de dezvoltare care reprezintă diferența existentă în anul 2000** și numai după aceea s-ar putea pretinde mai mult.

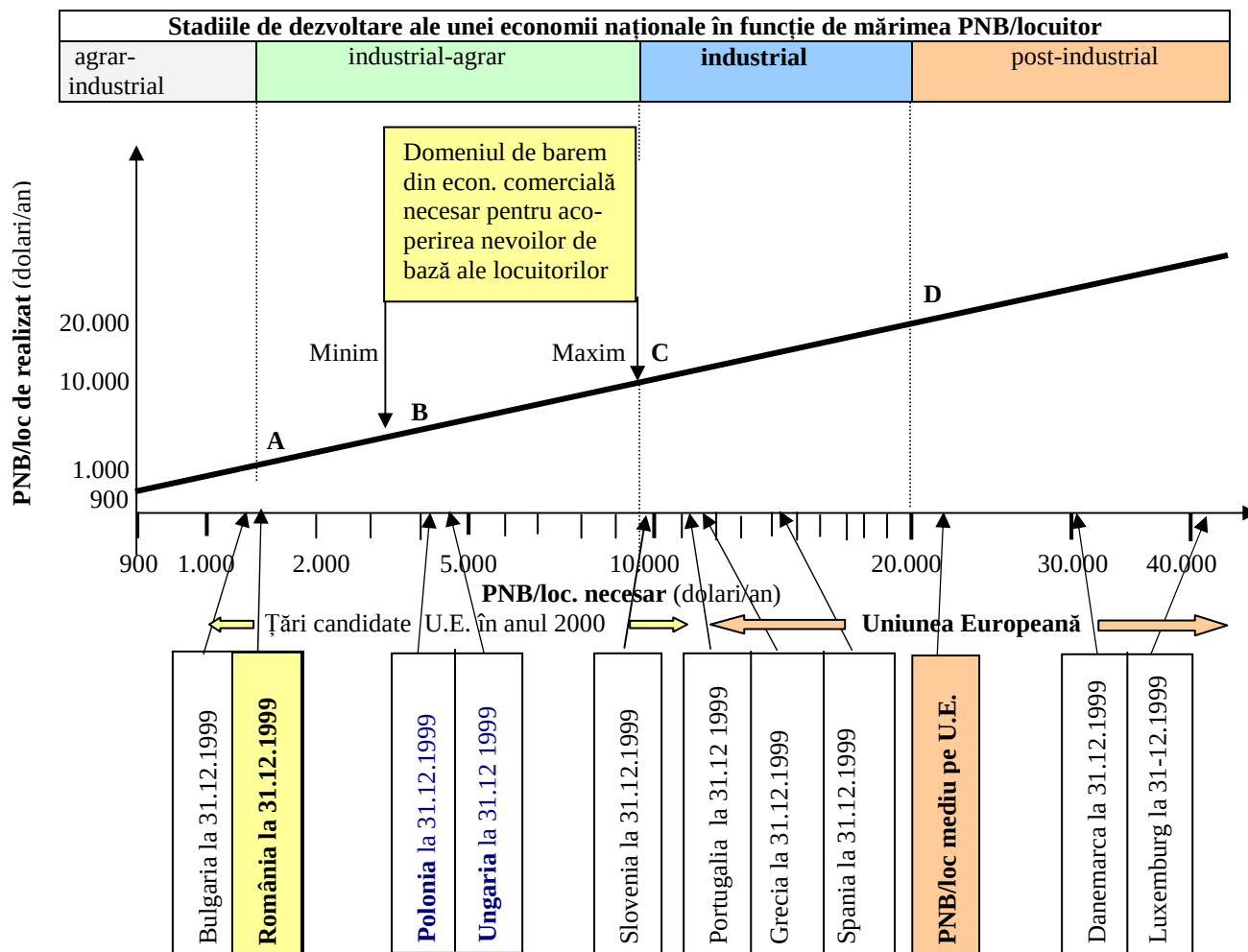

Fig. nr. 8. Diferența pe care trebuia s-o parcurgă România începând cu anul 2000, pentru a se apropia de țările industrializate din Uniunea Europeană (scară logaritmică);

Sursa: D. Fota, Cum se ruinează o economie națională prin dezindustrializare, importuri pe datorie și polarizarea societății în bogați și săraci, Ed. Universitară, Buc., 2007

Prima condiție este aceea a dublării venitului național care este posibilă prin creșterea numărului de ore lucrate și sporirea productivității. **Rata anuală de creștere (Rc)** a producției totale, scriau Stiglitz și Walsh (Economics, 2002), este egală cu rata de creștere a numărului de ore lucrate (Rco) plus rata de creștere a productivității (Rcp) adică a producției orare. Dacă venitul are la un moment dat valoarea Y_0 , numărul de ani necesari (n) pentru ca acel venit să se dubleze și să devină $2Y_0$, este necesar ca $(1+Rc)^n = 2$. Din logaritmarea acestei ecuații rezultă că $n = \ln(2) / \ln(1+Rc)$. Având în vedere că logaritmul natural $\ln(2) = 0,693$, aproximativ pentru simplificare cu 0,7 se ajunge ca numărul de ani necesari dublării venitului să poată fi calculat cu relația **$n = 0,7/Rc$** .

Durata parcurgerii acestei distanțe de două stadii de dezvoltare, depinde de mărimea ratei anuale de creștere a PIB-ului anual. O rată anuală de creștere de 0,5% înseamnă un necesar de 140 de ani pentru dublarea venitului național, care echivalează cu o așteptare de cca. 4

generații. Și într-o astfel de situație, unii dintre d-vs vă puneți cenușă în cap de ciudă că nu ați reușit să obțineți 0,3% pe unul din trimestrele anului 2013!

Tabelul nr.13 Numărul de ani necesari unei economii naționale pentru dublarea venitului național

Rata medie anuală de creștere PIB (%)	0,5	1	2	3	4	5	6	7	8	10
Număr de ani necesari dublării venitului	140	70	35	23	18	14	12	10	9	7

Sursa: Economics, Joseph E. Stiglitz, Carl E. Walsh, ediția 3, Norton Company, Inc., 2002, tradusă și de Ed. Economică, Buc. 2005.

A doua condiție de care trebuie să se țină seama este reducerea ratei de șomaj. Conform cercetărilor efectuate de americanul Arthur Okun de la Institutul Broking-SUA, **rata șomajului (Rș) poate să scadă numai atunci când creșterea economică depășește 2,5 %** și poate fi estimată empiric prin intermediul relației $Rș = 0,4 (y - 2,5)$ în care y = rata creșterii economice a producției (PNB real). Prin PNB real al unei economii naționale se înțelege PNB-ul calculat în prețurile unui an de bază (2008 în cazul crizei economice produse în România începând cu 2009).

Potrivit regulii lui Okun, pentru a reduce un procent din rata de șomaj (13,578 % la finele guvernării de trei ani a guvernului condus de Emil Boc) ca urmare a trimiterii timp de trei ani în șomaj a 566.500 de salariați (din care 371.000 numai în anul 2009) la un număr total de 4.172.100 de salariați pe economie, era nevoie de o creștere de 5%. Pentru 2 % din rata de șomaj, creșterea anuală trebuia să fie de 7,5 %, în timp ce pentru reducerea numărului de șomeri cu 30% era nevoie de 10 % creștere ! Cum regula lui Okun este aproximativă și nu funcționează foarte exact pentru analize de la an la an, ea ne ajută totuși să facem o legătură între creșterea economică și șomaj.

Orice creștere este bună, dar dublarea venitului național se poate obține într-un timp care poate fi cuprins între 7 și 140 de ani! Țelul modest de 3 % pe an, înseamnă 23 de ani pentru o dublare de PIB, așa că în mod sigur el va fi mărit pentru a grăbi dublarea veniturilor anuale ale gospodăriilor populației.

După introducerea Sistemului European de Contabilitate SEC 1995 când au fost recunoscute ca producătoare de valoare adăugată serviciile publice, activitățile de producții de autoconsum, munca de folos obștească și activitățile cu scopuri caritative, acțiunea a fost considerată ca o „adaptare la nou” cu toate că evaluarea acestor componente se face în valori imaginare, iar unele dintre ele sunt chiar consumatoare de buget (funcționarii publici).

Timp de 25 de ani (1990-2014), populația României și mulți dintre oamenii politici nu au reușit să afle sau să-și dea seama că **existența unei economii naționale este justificată numai** dacă își îndeplinește principalele sale trei scopuri:

1. Să producă bunurile și serviciile de care locuitorii țării au nevoie ca să trăiască;
2. Să creeze în interiorul ei cât mai multe locuri de muncă pentru ca locuitorii de vârstă activă să poată presta o activitate utilă și legală, de pe urma căreia să poată obține veniturile din care să poată trăi împreună cu familiile lor;
3. Să dea posibilitate statului să-și poată realiza sarcinile sociale (inclusiv de a sponsoriza educația, știința, arta și cultura).

Într-un sistem de economie de piață, principalii producători de bunuri necesare oamenilor ca să trăiască (hrană, îmbrăcăminte, locuințe) sunt întotdeauna agenții economici care produc bunuri în cadrul sectoarelor agrar și industrial. Existența activităților de construcții și a serviciilor, indiferent dacă este vorba de comerț, transporturi sau comunicații, este justificată doar prin existența și funcționarea agriculturii și a industriei.

Dintre toate sectoarele și domeniile de activitate ale unei economii naționale, industria este cea mai importantă pentru că poate da de lucru celei mai mari părți din forța de muncă dintr-o țară, poate realiza producții de masă de bunuri standardizate (bunuri ce sunt consumate de populația obișnuită și mai puțin de bogații dornici de unicate) și de bunuri cu multă valoare adăugată care să poată fi exportate, contribuie decisiv la creșterea productivității economiei naționale și a volumului de produse care să ducă la creșterea nivelului de trai al oamenilor și a gradului de civilizație.